

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta humanitních studií

Svoboda za cenu nejistoty: Squatování a squatteři v Amsterdamu

Bakalářská práce

Zdenka Kerďová

Vedoucí práce: Mgr. Martin Heřmanský

Praha

2011

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a souhlasím s jejím eventuálním zveřejněním v tištěné nebo elektronické podobě.

V Praze dne 18. 2.2011

Podpis: Zdenka Kerďová

Poděkování

Děkuji Mgr. Martinu Heřmanskému za hodnotné rady a odborné vedení během tvorby mé práce.

OBSAH

Úvod	1
1. kapitola – Teoretické vymezení problému.....	2
1.1 Vymezení, charakteristika a historie squatování.....	
1.2 Squatteré jako komunita, subkultura a společenství.....	3
1.3 Squatteré a společenský systém.....	5
1.4 Právní rámec	
2. kapitola – Vlastní empirický výzkum.....	6
2.1 Metodologie a reflexe výzkumu	
2.2 Metoda analýzy.....	7
2.3 Reflexe metody	
2.4 Positioning.....	8
3. kapitola – Osquatování	
3.1 Příprava	
3.1.1 <i>Vyhledání vhodné nemovitosti.....</i>	<i>9</i>
3.1.2 <i>Získávání informací</i>	
3.1.3 <i>Praktická příprava – stůl, židle, matrace, zámeček .....</i>	<i>10</i>
3.1.4 <i>Advokát</i>	
3.1.5 <i>Masové squatování</i>	
3.1.6 <i>List sousedům</i>	
3.1.7 <i>Obsazovací skupina.....</i>	<i>11</i>
3.2 Samotné osquatování	
3.2.1 <i>Přestavba</i>	
3.3 Právní úkony	
3.3.1 <i>Trestní oznámení.....</i>	<i>12</i>
3.3.2 <i>Krátký proces</i>	
3.3.3 <i>Důkladná procedura</i>	
3.4 Legalizace nebo proměna squatu v nájemní byt	
3.5 Evikce.....	13
3.5.1 <i>Vystěhování .....</i>	
3.5.2 <i>Barikádování</i>	
3.5.3 <i>Zatčení</i>	
4. kapitola - Život před příchodem do Amsterdamu.....	14
4.1 Každodenní život	
4.2 Důvody odchodu ze země původu	
4.3 Volba – proč Amsterdam?	
4.4 Vybavení a příprava	15
5. kapitola - Období squatování	
5.1 Začátky neboli pár týdnů po příchodu	
5.2 Ulice a komunita.....	16
5.3 Squatterské začátky	
5.4 Doba strávená v jednotlivých squatech	17
5.5 Squat není jen obydlí	

5.6 Každodenní život	18
6. kapitola - Squatter – jaký opravdu je?	
6.1 „My“ versus „oni“	
6.2 Squatteré s politickým přesvědčením.....	19
6.2.1 <i>Přesvědčení</i>	
6.2.1.1 <i>Bydlení jako právo</i>	
6.2.1.2 <i>„Vlastnictví je krádež“</i>	
6.2.2 <i>Hodnoty</i>	20
6.2.2.1 <i>Svoboda</i>	
6.2.2.2 <i>Sociální versus materiální hodnoty</i>	
6.2.2.3 <i>Komunita a přátelé</i>	
6.2.2.4 <i>Touha pomoci</i>	
6.2.2.5 <i>Přínos společnosti</i>	21
6.2.3 <i>Každodenní život</i>	
6.3 Squatteré zcela mimo systém	
6.3.1 <i>Přesvědčení</i>	
6.3.1.1 <i>Absolutní svoboda</i>	
6.3.1.2 <i>Boj proti „systému“</i>	
6.3.1.3. <i>Sdílení světa</i>	22
6.3.2 <i>Oslabení původní ideje squattingu</i>	
6.3.3 <i>Spokojenost</i>	
6.3.4 <i>Každodenní život</i>	
6.4 Konzumní squatteré.....	23
7. kapitola - Squatter očima squattera	24
7.1 <i>Odvaha</i>	
7.2 <i>Malý důraz na materiálnost a potřeba odblokování nutnosti jistoty</i>	
7.3 <i>Svobodomyšlnost a tolerance</i>	25
7.4 <i>Přátelskost</i>	
7.5 <i>Obliba nočního života</i>	
8. kapitola - Reflexe squatování squattery	26
8.1 <i>Výhody a pozitiva</i>	
8.2 <i>Nevýhody a negativa</i>	
9. kapitola - Reflexe postojů majoritní společnosti	27
9.1 <i>Země původu</i>	
9.2 <i>Nizozemí</i>	
10. kapitola - Změna zákona a jeho reflexe squattery	28
10.1 <i>Informovanost a vyjádření odporu</i>	29
10.2 <i>Možné změny zákona</i>	
10.3 <i>Zastaví squattery změna zákona?</i>	30
Závěr	
Literatura	32
Přílohy	33

Úvod

Squatterství, neboli obsazování opuštěných nemovitostí a jejich následné využívání, je fenomén, kterého kořeny sahají až do poloviny 19. století. Není to pouze způsob bydlení, nýbrž zahrnuje celkový životní styl. Tento životní styl je rozšířen na všech kontinentech, ale v každé zemi se musí přizpůsobovat jiným podmínkám, které jsou nastoleny ze strany státu. Pojtkem všech zemí světa je fakt, že je squatování protizákonné, jedinou výjimkou je Nizozemí, kde má squatterství velice bohatou tradici, což se také vztahuje k promyšlenému a pečlivému procesu squatování. Není na místě se domnívat, že squatování je jednoduché obsazení domu; právě naopak. K dosažení úspěšného squatování je nezbytné znát množství informací, zvyků a také je nezbytné je převést do praxe.

Konkrétně jsem svou pozornost zaměřila na skupinu squatterů žijících v Amsterdamu. Cílem mého výzkumu je popsat nizozemského squattera z emické perspektivy. Co jsou klíčové důvody, které squattery k jejich životnímu stylu vedli? Jaký je jejich každodenní život, jejich přesvědčení a důvody squatování? Vzhledem k charakteru výzkumných cílů jsem si zvolila kvalitativní přístup, analýza proběhla na základě kódování a následné kategorizace.

Hlavním důvodem, který mně vedl ke zkoumání amsterdamských squatterů, je osobní znalost squatterského prostředí, jelikož moje sestra je členkou squatterské komunity. Navštěvuji ji již řadu let, proto si dovoluji tvrdit, že squatterské prostředí znám dost dobře k tomu, abych chápala výjimečnost a zajímavost tohoto jevu z emické perspektivy, zejména pokud se jedná o squatování jako životní styl (ne pouze obsazování/obydlování nemovitostí). V průběhu posledních let jsem na squatech strávila dohromady několik měsíců, potkala mnoho squatterů, ze kterých některé považuji za své kamarády, což je také (kromě sestry) důvodem mého blízkého vztahu ke squatterskému prostředí.

1. Teoretické vymezení problému

1.1 Vymezení, charakteristika a historie squatování

Squatováním se nazývá obsazování, využívání nebo obydlování prázdných, opuštěných nemovitostí, které squatter nevlastní a ani jejich majitelům neodvádí žádnou finanční platbu. Následné využívání zmíněných nemovitostí se nemusí výhradně týkat obydlování; squaty jsou často spíše kulturními a sociálními centry sloužící squatterské komunitě v daném městě nebo regionu.

Výraz **squat** má vícero významů; pro moji práci je nejdůležitějším a nejuvýstižnějším výraz „obsazení nemovitosti nebo pozemku, ke kterému okupant nemá právní povolení“ (The Times English Dictionary, 2000). Další charakteristikou je „nelegálně obývaná opuštěná prázdná budova“ (Slovník cudzích slov, 2005).

Velký slovník cudzích slov (2003) vysvětluje pojem **squatter** poněkud z historického pohledu, a to jako „historický osadník na volné nebo neobývané zemi na severoamerickém a australském kontinentu (od 18. století neoprávněný osídlovatel takové půdy); druhým vysvětlením je „tulák, který se neoprávněně nastěhuje (například do opravované neobývané budovy).“

Ve své práci budu užívat termínu „squatování“ nebo „squatterství“ pro životní styl squattera. Pro akt squatování neboli vlámání se do nemovitosti, se často užívá stejného termínu. V ojedinělých případech se ale lze setkat i s termínem „osquatování“, který budu tedy používat v zájmu jasného odlišení životního způsobu a obsazení nemovitosti.

V Nizozemí je tato forma „vlámání se do budovy v cizím vlastnictví“ legálním činem již od roku 1971, kdy Nejvyšší soud rozhodl o tom, že zákon o „nerušení domácího klidu“ se vztahuje i na squattery, což v praxi znamená, že pokud je nemovitost obydlena, nemůže do ní nikdo vstoupit bez souhlasu obyvatel (přesné znění zákona viz kap. 1.4) Až v roce 1994 byl zákon upraven, konkrétně byla určena doba, po kterou musí být nemovitost prázdná, aby bylo squatování legální, a to na délku 1 roku. (Pruijt, 2003: 148) Tento zákon se vztahuje i na oficiálního majitele budovy. V případě, že majitel chce nemovitost znovu využívat, musí situaci řešit právní cestou, kdy musí dokumentovat svoje záměry a prokázat potřebné finanční prostředky na uskutečnění svého plánu. To znamená, že pokud by se majitel rozhodl budovu rekonstruovat a následně dát do pronájmu, musí dokázat své plány konkrétními dokumenty, které dokazují například spolupráci se stavební společností. Pokud tak neučiní, squatteři nebudou v bydlení omezovali a nadále v domě zůstávají legálně. Když ale majitel potřebné dokumenty doloží (o tom, zda jsou důkazy dostatečně relevantní, rozhoduje soudce), následuje evikce, squatteři obdrží oznámení o přesném datu potřebného vyprázdnění domu, což někdy svou platnost nabývá okamžitě. Zejména v zmíněné situaci nastává riziko, že se v průběhu několika minut octnou na ulici.

Z politického hlediska je squatování prostředkem k omezení bezdomovectví a údržby neobydlených nemovitostí, což je samozřejmě v zájmu nejen členů squatterské komunity, ale zejména politických představitelů jednotlivých měst a států. Jejich zájem o udržení legalizace squatování byl patrný i v nedávné minulosti, kdy vláda

zvažovala zavedení zákona o zrušení legálního statusu squatování, proti kterému se bouřili starostové největších nizozemských měst, přesněji Amsterdamu, Rotterdamu a Den Haagu. Jako důvod svého protestu udávali zejména to, že pokud budou opuštěné domy chátrat, budou muset vynaložit obrovské množství finančních prostředků k jejich údržbě a na druhé straně budou nuceni řešit problém bezdomovectví.

Jak píše Vlastimil Růžička, první squaty jsou známy ze Severní Ameriky z 19. století. (Růžička, 2006: 18) V Nizozemí se ale tento fenomén ukazuje až o století později. Navzdory zmíněnému časovému posunu se squatterství v Nizozemí dostalo do zcela jiné dimenze; obsazování nemovitostí bylo doprovázeno silným přesvědčením a bojem za svou pravdu (viz kap. 5.2.1., 5.3.1). „Evropské squatterství se stalo mytologií, vzorem, který se Severní Amerika pouze pokoušela napodobovat.“ (Adilkno, 1990: 8)

Squatování je na území Nizozemí známo již od 60. let 20. století, svého vrcholu však dosáhlo až v 80. letech, kdy se rozmohlo mezi jiným jako řešení tehdejší situace nedostatku nabízeného bydlení, kterého využívali zejména mladí lidé se zájmem o samostatnost nebo alternativní způsob životního stylu. V roce 1980 žilo v Amsterdamu 700000 obyvatel, z čehož 5000 čekalo na přidělení bytu nebo apartmánu. (Wates, 1980: 76) Po zařazení na čekací listinu následovalo v průměru 5 let, než čekající byt dostal; u jedinců mladších 22 let byla čekací doba dokonce 7 let. Tato situace podporovala šíření squatování, čímž ale nechci říct, že by bylo pouze reakcí na nepříznivou situaci, co se přidělování bytů týče.

Podle studie z roku 1981 bylo na území Amsterdamu evidováno víc než 9000 squatterů (Van der Raad, 1981). Duivenvoorden (2000) vyčíslil až 50000 lidí, kteří žili na squatech mezi roky 1965 a 1999 alespoň nějakou dobu. Pruijt (2003) dále uvedl, že průměrná délka pobytu squattera v jednom squatu je v Amsterdamu několik let, což v porovnání s Velkou Británií je několikanásobně víc. V Británii se totiž průměr pohybuje kolem tří měsíců. (Wates, 1980: 42) Jedním a pravděpodobně nejdůležitějším důvodem k tomuto rozdílu byl fakt, že v 70. a 80. letech byl v Amsterdamu zřejmý ostrý konflikt squatterů a policie, což nebylo samozřejmostí v jiných koutech Evropy. Jak popisuje 80. léta Adilkno, v běžných případech se snažili amsterdamští policisté vyhnat squattery z domů slzným plynem, pomocí vodních děl, nákladními auty směřujícími přímo do davu squatterů a mnoha jinými „triky“. V extrémních případech docházelo i ke střelbě; podle vyhlášení jednoho ze squatterů, stříleli squatteři jen v případě, že střelbu začali policisté. Ale v každém případě měli zbraně připravené. (Adilkno, 1990: 115)

1.2 Squatteři jako komunita, subkultura a společenství

Na squattery lze nahlížet z několika perspektiv.

Squattery lze začlenit pod Turnerův pojem **communitas** (Turner, 2004), kterou Viktor Turner charakterizuje nestrukturalizovanou povahou, spontánností, bezprostředností nebo „bytím“. Samozřejmostí squatterské komunity je mezi jiným její nestrukturalizovaná povaha a jedinci stojící na stejné úrovni. Tato skupina lidí si svoje hranice vytyčuje vůči majoritní společnosti, nedrží ale svoje vstupní dveře zavřené, neboli kdokoli projeví zájem stát se součástí okruhu přátel a je ochoten a

chce přijmout jejich pravidla a vize, je vítán. Velikost komunity tedy není ohraničena a teoreticky by mohlo dojít k „rozšíření na celé lidstvo“ (Turner, 2004: 111).

Co se ale týče interakce s majoritní společností a společenským řádem, upřednostňují squatteři své vymezené postavení, které nazývají „stát mimo systém“ (viz. kap. 6.3). Jelikož je jejich prioritou „volba stát mimo“ (Turner, 2004), dostávají se na pomezí společnosti, kde jak Turner tvrdí, vznikají ideální podmínky pro přehodnocení vlastního života, hodnot, vztahu člověka ke společnosti, přírodě a kultuře. Předpokládám, že právě toto postavení a změna pohledu vede squattery k zdůrazňování mezilidských vztahů před společenským řádem nebo jeho pravidly. Jejich závěry nebo hodnoty, které si zvolily, nejsou tedy inspirované pouze snahou vymanit se ze „systému“ a na druhé straně nevznikají pouze odbouráváním společenských pravidel. „Communitas není pouze výtvorem biologicky zděděných pohnutek zbavených kulturních omezení; je produkt charakteristicky lidských schopností, které zahrnují racionalitu, vůli a paměť, a jež se rozvíjejí spolu se zkušeností života ve společnosti (Turner, 2004: 124).

Dalšími vlastnostmi squatterů, podle kterých je lze označovat jako *communitas*, je nesobeckost, soudržnost a absence majetku, které jsou pro neexistenci struktury velice důležité, jelikož zejména absence majetku odbourává tvorbu strukturálních rozdílů. V každodenní praxi se nesobeckost a soudržnost projevují například při předávání squatů dalším squatteřím, který to v dané situaci potřebuje víc.

Na základě zmíněných charakteristik squatterů, které se shodují s Turnerovou *communitas*, jsem se ve své práci přiklonila k užívání termínu **komunita**, jelikož se domnívám, že je to pro danou skupinu lidí nejvhodnější a nejužitečnější termín, co ale neznamená, že by nepřipadal v úvahu termín odlišný.

Squattery lze začlenit také do Giddensovy charakteristiky **subkultury**, kterou sociologie zkoumá jako specifický soubor norem, hodnot, vzorců chování a životních stylů charakterizujících určitou skupinu v rámci širšího společenství, jehož je tato skupina součástí. (Giddens, 1999: 38). S odkazem na jeho práci z roku 1999 lze squattery vnímat také jako *deviantní subkulturu*, která obsahuje soubor norem a hodnot, které se podstatně odlišují od norem a hodnot uznávaných v kultuře většinové (většinovou kulturu ve své práci označuji termínem „majoritní společnost“). Squatteři porušují nebo ignorují mnohé z norem většinové/majoritní společnosti v procesu dosahování své vytoužené svobody a obecnému protestu proti normám „systému“. To ale ještě nemusí znamenat, že se v jejich případě jedná o subkulturu deviantní. Jak je deviance charakterizována? „Deviaci můžeme definovat jako jednáni, které není konformní vůči některé normě či soustavě norem, kterou velké množství osob v dané komunitě nebo společnosti akceptuje.“ (Giddens, 1998: 185) I když se mnozí z členů většinové společnosti také dopouštějí deviantního chování v podobě drobných krádeží v obchodech nebo na svých pracovištích, nelze podobné chování stanovit jako společenskou normu, právě naopak. V squatterském prostředí se ale podobné chování objevuje takřka na každodenní bázi, čímž nemám na mysli pouze krádeže; například také samotné osquatování lze považovat za deviaci, jelikož obsazování prázdných budov není považováno za společenskou normu ani v případě, že má squatování legální status.

Podle Baumana by se v případě squatterské komunity pravděpodobně jednalo o **společenství**. „O sestavě lidí, kteří sice nejsou jasně definovaní či vymezení,

shodují se ale na něčem, co jiní lidé odmítají, a tomuto svému přesvědčení propůjčují autoritu, lze hovořit jako o společenství“ (Bauman, 2004: 59) Hlavní charakteristikou Baumanova společenství je duchovní jednota, která je mezi squattery patrná zejména v jejich životních postojích, ideách a hodnotách. Squatteři jsou dále ochotni a schopni se shodnout jak v každodenních záležitostech, tak v důležitých životních ideách. Zmíněné ideje a přesvědčení mají pro ně mnohem větší váhu, nežli kulturní normy a pravidla, a tedy je není možné je prostřednictvím názorů a zvyků majoritní společnosti oddělit.

1.3 Squatteři a společenský systém

Společným rysem historického počátku squatování, jeho vývoje a moderní doby je **odpor proti společenskému systému** a neustálé pokusy se z něho vymanit, netvořit jeho součást (v současné době již neplatí pro každého squattera, viz kap. 5). Jsou squatteři ve svých snahách úspěšní? Jak víme, společenský systém je určen jistými pravidly, neboli dle Murphyho je společenský systém udržován díky praktické potřebě určit pro nekonečnou škálu situací určité strategie či postupy, kterými se lidé mají řídit. (Murphy, 2008: 55)

To ale neznamená, že by se všichni lidé patřící do určitého společenství museli řídit zmíněnými strategiemi a postupy. Právě naopak; jak píše Murphy, mohou být ve skutečném společenském životě konflikt a napětí natolik vžitě, že je lze považovat za základní součást společenského systému. Proto jakkoli se squatteři snaží proti systému bojovat, je to právě jejich protest, který jej zahrnuje do daného společenství. (Murphy, 2008: 55)

1.4 Právní rámec

Squatterství a jeho **legální status** v Nizozemí se odvíjí zejména od dvou článků Trestního zákoníku Nizozemského království. Oba články spadají pod Třetí knihu, Hlavu 2 neboli pod Trestní činy týkající se veřejného pořádku.

Podle Článku 138 je protiprávné a trestné, pokud se někdo dopustí vniknutí na soukromý pozemek nebo do soukromého majetku, který je využíván majitelem, a není dále v této situaci oprávněn k následnému bydlení v nemovitosti nebo na pozemku. Trest může dosahovat až 6 měsíců odnětí svobody nebo peněžní trest třetí kategorie. V článku dále stojí, že pokud někdo dokonce využije nějaký zdroj, který by byl vhodný k zastrášení nebo jinému druhu ohrožení, bude jedinec potrestán odnětím svobody na dobu 1 roku nebo peněžním trestem třetí kategorie. V obou případech může být trest navýšen o jednu třetinu, a to v případě, že se přestupku dopustí 2 nebo víc osob. Dále je protiprávný vstup do nemovitosti nebo na pozemek prostřednictvím falešného oprávnění, zfalšovaným klíčem, nebo jiným způsobem, který není povolen majitelem. Pokud se jedinec k zmíněným prostředkům dostal nedopatřením a dokáže to prokázat, trest ho mine, jinak je tento způsob vniknutí do nemovitosti nebo domu považován za trestný čin.

Nejdůležitějším článkem Trestního zákoníku Nizozemského království je Článek 429, podle kterého je protiprávním vniknutím a obsazením nemovitosti také vstup na cizí pozemek, kdy nemovitost není opuštěna minimálně po dobu 12 měsíců. Protiprávním vniknutím a obsazením nemovitosti je považovaný také vstup na cizí pozemek, kdy nemovitost není opuštěna minimálně po dobu 12 měsíců. V takovém případě je

osoba, která nemovitost obsadila, povinna okamžitě (na žádost majitele) tyto prostory opustit. Pokud odmítne, bude potrestána odnětím svobody na dobu 4 měsíců nebo peněžní pokutou třetí kategorie. V Článku se dále píše, pokud byl splněný „limit opuštěnosti“, čili 12 měsíců, musí majitel nemovitosti před soudem dokázat své konkrétní plány s daným domem, jinak squatteři získávají právo v nemovitosti bydlet, nebo ji jinak využívat. Pokud doloží dostatečné důkazy, budou muset noví obyvatelé nemovitost opustit a to v průběhu doby, která nebude majitele v jeho plánech omezovat. (pro přesné znění zákona viz Příloha č. 2)

2. Vlastní empirický výzkum

2.1 Metodologie a reflexe výzkumu

Sběr dat primárně probíhal prostřednictvím **narativních rozhovorů**, které byly doplněny strukturovanou částí rozhovoru. Rozhovory byly vedeny na základě předem připraveného schématu, což se v několika případech projevilo jako velice nápomocné zejména proto, že informátoři projevili vysokou tendenci odbočovat od hlavního tématu, čili squatování. Informátorům ale byl poskytnut dostatečně velký prostor k tomu, aby neomezeně vypovídali o svých příbězích a tak sami rozhodli o důležitosti jednotlivých částí jejich squatterského života. Délka rozhovorů se pohybovala mezi 45 až 60 minutami, pouze jeden rozhovor dosáhl 79 minut. Informátoři pochází z různých států, proto byl součástí přípravy dat k analýze také překlad a to zejména z polštiny a angličtiny. Jelikož se dotázaní jedinci mezi sebou znají a projevili zájem o pročtení této práce po její dokončení, byli v zájmu zachování co největší anonymity označeni přezdívkou. Ze stejného důvodu netvoří součást této práce ani přesné znění rozhovorů, jelikož se domnívám, že po přesném přečtení výpovědí by bylo v mnoha případech zřejmé, kdo jednotlivé informace poskytl.

Důležitou součástí sběru dat bylo i **zúčastněné pozorování**, ze kterého největší váhu přiřkládám své účasti na dvou osquatováních neboli vlámání se do domu. Velice poučné bylo vidět a účastnit se samotného squatování, a to jak úspěšného (což bylo první), tak i neúspěšného. Podobu 8 squatů, z čehož 5 jsem před tím neviděla, jsem měla možnost pozorovat v průběhu rozhovorů, jelikož všechny se odehrávali ve squatech lidí poskytujících rozhovory. Večerní společenské akce byly samozřejmostí, kde jsem také měla možnost pozorovat chování squatterů ve společnosti členů jejich komunity. Poznámky ze zmíněných míst jsem si psala hned, jak to bylo možné, což znamenalo buď ještě ten samý den, nebo následující ráno. Pokud jsem neměla šanci poznámky zdokumentovat ten samý den, bylo to většinou z důvodu toho, že se jednalo o společenskou akci anebo večírek, který trval do pozdních nočních hodin a tak jsem měla pocit, že poznámky napsané druhý den budou mít kvůli mé únavě větší smysl. V těchto poznámkách jsem popisovala zejména chování squatterů, jejich mezilidské vztahy v komunitě – pozitivní i negativní, jejich reakce na jednotlivé situace (například při příchodu policie ke squatu).

Nejvýznamnější výzkumnou část neboli narativní rozhovory jsem prováděla s 8 informátory. Počet informátorů jsem se rozhodla nenavýšit, jelikož jsem v Amsterdamu mohla strávit pouze 12 dní a další rozhovory by pravděpodobně přesahovaly rámec mých časových možností. Podle plánu se mi podařilo sestavit genderově vyváženou skupinu respondentů. Rozdělení se mi osvědčilo v několika

případech (viz kapitola 3.3), u většiny výpovědí ale nelze mluvit o odlišnostech založených na genderových rozdílech.

Původně měl být **vzorek** sestaven z lidí žijících na jednom squatu. Plán ztroskotal ještě před mým příchodem do Amsterdamu, jelikož v době mého výzkumu byly 4 z 8 potencionálních informátorů mimo Holandska. Problém s doplněním výzkumného vzorku nenastal, za co mohu děkovat své sestře, která hned jako zjistila nepřítomnost zmíněných jedinců, dohodla rozhovory s jinými squatterly, čili s řešením této situace jsem se vůbec nemusela zabývat. Na základě získaných rozhovorů si dovoluji tvrdit, že situace se vyvinula ve prospěch výzkumu, nikoli proti němu a to zejména proto, že rozhovory byly vedeny s lidmi s různými zkušenostmi a odlišnými příběhy, což by bylo omezené v případě, že by byly rozhovory uskutečněny s informátory dle původního plánu. Konečný vzorek byl mezinárodní, konkrétně se jedná o občany České a Slovenské republiky, Polska, Belgie, a Itálie. Věk informátorů se pohybuje mezi 28 až 36 lety. Informátoři squatují již vícero let, přesněji od 4 do 12 let. Všichni mají minimálně středoškolské vzdělání, ve 3 případech bylo dokončeno také vzdělání vysokoškolské. Všichni jsou svobodní, kromě 3 jednotlivců také bezdětní, mezi informátory byl 1 partnerský vztah. (viz. Příloha č. 2) Klíčovou informátorkou byla jedna z dotázaných; byla velice nápomocná jak s jednotlivými překlady z holandského jazyka, tak i s popisem celého procesu squatování.

2.2 Metoda analýzy

Při analýze jsem postupovala podle metody **otevřeného kódování**, jelikož se mi zdála pro identifikaci nejdůležitějších jevů v rámci získaných dat nejvhodnější. K interpretaci jednotlivých závěrů jsem tedy během analýzy dospěla prostřednictvím kódování, které probíhalo zároveň se segmentací a poznámkováním.

Jednotlivé kódy jsem vytvářela induktivně neboli během analýzy dat, a to zejména proto, že jsem kódy neměla předem vytvořené a nechávala jsem otevřený prostor pro upřesnění reality plynoucí ze získaných dat. S použitím *deskriptivních* a *interpretativních* kódů (Heřmanský, 2009/2010) jsem dospěla k postupnému zobecňování, tvorbě konkrétních kategorií a následnému vytváření kategorií obecnějších neboli strukturálních kódů. Při zmíněném postupu jsem nezaznamenala větší potíže, jelikož se jednotlivá témata a zejména odpovědi buď shodovali, nebo byly rozdíly patrné od počátku, až jsem se teda dopracovala k finálním závěrům, které jsou hlavní náplní následujících kapitol.

2.3 Reflexe metody

Rozhovory se odlišovaly dynamikou, probíhaly v odlišných jazycích a odvíjeli se od odlišných zkušeností. Shoda ve všech rozhovorech je patrná v místě, kde se rozhovory odehrávaly; všechny totiž probíhali ve squatech dotázaných, což bylo velice zajímavou částí pozorování. Fakt, že jsem squatterské prostředí znala z předcházejících zkušeností a stejně tak i některé informátory, mi byl mezi jiným nápomocný ve zvolení vhodného přístupu k účastníkům výzkumu. Uvolněná atmosféra, přátelská forma rozhovoru se mi osvědčily ve všech případech, zejména co se týče množství a relevantnosti získaných informací. „Wau, ani jsem nečekala, že bych toho tolik řekla...kdybychom se neznali asi by to ze mě ani nevytáhli (smích).“ (Ema) Obrovskou pomoc mi poskytla moje sestra, která předem dohodla se všemi dotázanými přesný čas a datum konání rozhovorů v průběhu dní, které jsem strávila v Amsterdamu. Také ti informátoři, které jsem doposud neznala, ke mně přistupovali

velice nápomocně, a jelikož jsem sestra jejich kamarádky, byli ochotni mi pomoci také nad rámec rozhovorů. Pokud jde o metodu analýzy, zvolila jsem otevřené kódování; práce s výroky mi také pomáhala udržovat bezprostřední kontakt s původním materiálem.

2.4 Positioning

Jako každý člověk reaguje a vnímá svět a jednotlivé situace odlišně, tak i každý výzkumník pohlíží na zkoumané jevy odlišně. I když se pokouší o objektivní podání získaných dat, subjektivní názor nelze zcela vyloučit, což může být ovlivněno mnohými faktory. „V dnešní době se většina současných vědců shoduje na tom, že objektivita není možná – že pozorovatel je ovlivněn pozorovaným člověkem nebo kulturou.“ (Sustain, Chiseri-Strater 2006; 131) „Co vidíš, je ovlivněno tím, kým si. Tvoje vzdělání, místo, kde žiješ, minulost rodiny, osobní zkušenosti, rasa, pohlaví, nebo národnost mohou ovlivnit způsob, jakým provádíš výzkum.“ (Sustain, Chiseri-Strater 2006; 128)

Bonnie Stone Sustain a Elizabeth Chiseri-Strater (2006) o výzkumnících tvrdí, že každý výzkumník postaví sám sebe v interakci s vlastním výzkumem do tří základních pozic:

1. Fixní pozice – zahrnuje věk, pohlaví, národnost, rasu, čili faktory, které se s největší pravděpodobností nebudou v průběhu výzkumu měnit.
2. Subjektivní pozice – zahrnuje životní příběh výzkumníka, zejména podmínky, v jakých žil a žije.
3. Textová pozice – výběr jazyka, který si výzkumník vybere k interpretaci získaných dat.

Co se týče mé fixní pozice, je mi 26 let, jsem slovenské národnosti žijící v Praze. Má pozice výzkumníka byla silně ovlivněna zejména subjektivní pozicí, jelikož squatterské prostředí mi bylo známé z mé vlastní minulosti. Na squatech jsem strávila dohromady několik měsíců, jelikož moje sestra je součástí squatterské komunity již 7 let. Každoročně jí navštěvuji několikrát, což mi umožnilo hlouběji pochopit tento životní styl a také squattery poznat. Některé informátory znám víc let, účastnila jsem se několika squatování a zejména mnohých společenských akcí organizovaných squattery ve velké většině situované v amsterdamských squatech, výjimečně v rotterdamských.

Dovoluji si tvrdit, že moje předchozí zkušenosti ze squatterského života mi v průběhu výzkumu pomohli ve vícero směrech. Squatování a hlavně život squatterů nelze pochopit v průběhu tak krátkého výzkumu (12 dní), je možné pouze sesbírat data z osobních rozhovorů a nahlédnout přímo do squatů, čili považuji z tohoto úhlu své předcházející zkušenosti za pozitivní přínos a možnost lepší interpretace informací o squatterském životním stylu. Dobré vztahy s informátory (moje nebo mojí sestry) byly skvělým způsobem odbourání nervozity nebo nejistoty informátorů; u některých jednotlivců byla totiž nejistota zřejmá, jelikož se poprvé dostávali do situace, kdy měli o svém životě podat informace. Domnívám se, že pokud bych byla cizí osoba, výřečnost by byla omezena, což bylo také některými informátory potvrzeno. Délka rozhovorů mně známých jednotlivců byla delší nežli těch, které jsem potkala poprvé.

3. Osquatování

3.1 Příprava

Pečlivá příprava osquatování je pro zabezpečení úspěchu nezbytná. Skládá se z víceřých kroků, které byly popsány aktivistkou a zároveň mou klíčovou informátorkou, která mi hodně pomohla v přesném sestavení následujícího postupu. Jednotlivé názvy jsem překládala z holandského textu, jehož originální znění jsem nechala v závorkách. Získané informace jsem doplňovala z poznámek ze svého pozorování.

3.1.1 Vyhledání vhodné nemovitosti

Vyhledání vhodné nemovitosti by se mělo odvíjet zejména od počtu lidí, kteří plánují v domě bydlet. Pokud se jedná pouze o pár nebo jednoho člověka, je rozumnější zaměřit se na jedno patro nebo menší dům. Úspěšný výběr se odvíjí zejména od funkcí, již má squat splňovat (obydlí, společenská funkce, atd.), od počtu lidí plánujících v daném squatu bydlet (pokud se jedná o obydlí), od preferované městské čtvrtě (centrum, východ, západ, sever, jih).

3.1.2 Získávání informací

Jelikož nesmí být nemovitost využívána jeden rok, je velice důležité tento fakt ověřit nakolik je to možné. Potřebné informace mohou poskytnout známí, noviny jednotlivých městských částí, městské projekty pro demolici nebo přestavbu, sousedé (není rozumné při získávání informací zmínit pravý důvod zvědavosti; například lze použít trik, u kterého jedinec tvrdí, že před časem v domě bydleli jeho kamarádi, které shání a zeptá se tedy, jestli je sousedé neviděli). Po výběru konkrétního domu následuje jeho sledování v pravidelných intervalech; doporučuje se návštěva okolí domu na každodenní bázi v odlišném časovém úseku. Pokud by jedinec zaznamenal určitý pohyb v domě, světlo v nočních hodinách, příchod poštu, pracující dělníky, nebo pouze otevřené okno, výběr by byl neúspěšný. Mezi mnoho triků, které squatteré k získání co největší jistoty používají, je vložení zápalky pod vchodové dveře a následné sledování jejího pohybu. Pokud se zápalka pohne nebo ze svého původního místa zmizne, pohyb v domě je pravděpodobný a následuje druhý pokus stejného charakteru. Když si je jedinec jistý (nakolik je to možné), že dům je opuštěn, věnuje se získávání informací o domě a majitelovi již jinou formou.

Nejdůležitější informací, kterou musí jedinec nebo skupina získat, je informace o délce opuštění zvoleného domu. Kromě osobního sledování jsou nápomocné také jednotlivé organizace vedené městskou správou. Mezi zmíněné organizace patří „Bytové služby“ městského úřadu Amsterdam (*Dienst Wonen*), které poskytují bytové služby obyvatelům, koordinují obnovu města a vedení bytů. Také zde není na místě zmínit, že požadujete informace za účelem následného osquatování a to zejména proto, že by mohlo dojít k informování majitele nemovitosti o plánovaném osquatování, který by snadno mohl plán přerušit určitou aktivitou v domě. Majitele domu lze snadno zjistit na Katastru (*Kadaster*), který eviduje všechny majitele (a jejich změny) nemovitostí v Amsterdamu, všechny kupní a hypoteční smlouvy. Aby squatter vytěžil z Katastru co nejvíc užitečných informací, potřebuje také kupní a hypoteční smlouvu, jelikož právě ty ho mohou částečně informovat o minulosti a budoucnosti domu, které může poskytnout organizace *Kraakspeekuur* (squatterská organizace sloužící k asistenci při squatování).

Jméno majitele samo o sobě až tak užitečné není, i když v některých případech může být také důležité. Například pokud je na dané jméno registrovaných víc domů nebo bytů, je pravděpodobnější, že majitel v domě nebydlí, spíš se jedná o investici do nemovitostí nebo dědictví. Po získání jména majitele je vhodné informovat Kraakspeekuur, kde aktivisté neboli pracovníci organizace mají k dispozici seznam „agresivních“ majitelů, který byl sestaven na základě dlouholetých zkušeností. Majitelé zařazení do zmíněného seznamu si často najímají „odbojovou skupinu“ (*Woningbouwvereniging*), která po aktu squatování squatterů napadne a agresivním způsobem se je bude snažit z domu vyhnat (pro příklad viz kap. 8.2). V těchto případech se pozornost zaměřuje na barikádování vstupu do domu s účelem ujištění se v tom, že se majitel do domu nedostane bez souhlasu squatterů. I když bezproblémové squatování nikdo zaručit nemůže, velká šance předejít násilnostem je v případech squatování bytů patřících buď pod správu bytového družstva, nebo velkých finančních společností, popřípadě společností s jiným zaměřením. Organizací a úřadů, jejichž činností je evidence rozličných informací o nemovitostech, existuje mnohem vyšší počet. Zmínit se o všech je nad rámec této práce, zmíním alespoň jedno další, a to „Licenci“ (*Vergunningen*), které evidují vydání licencí pro renovaci.

3.1.3 Praktická příprava – stůl, židle, matrace, zámek

Dalším krokem v procesu squatování je praktická příprava. Pro získání „domovské svobody“ (*huisvrede*) je podle zákona nezbytný důkaz toho, že na daném místě jedinec nebo skupina lidí již bydlí nebo to má v úmyslu. Základním důkazem je podle zákona fakt, že se v domě nachází základní potřeby pro bydlení, čímž je konkrétně míněn stůl, židle a postel nebo matraci (*het kraaksetje*). Toto základní vybavení se uloží v interiéru nemovitosti těsně po vylomení zámku, čímž je splněna výše zmíněná podmínka. Druhým kritériem je uzamykatelnost prostoru vlastním zámkem, čili ještě před osquatováním je nutné zjistit, jaký je aktuálně na dveřích zámek jako také zabezpečit zámek buď stejný, nebo alespoň vyměnitelný.

3.1.4 Advokát

K úspěšnému ukončení procesu osquatování je potřebné najmutí advokáta (*De advocaat*), který má se squatováním zkušenosti a je ochotný se v této oblasti dále angažovat, jelikož desítky právníků případy squatterů odmítají. Advokát squatterů dále zastupuje ve všech právnických záležitostech týkajících se daného squatování, což v praxi znamená, že squatteré se osobně s majitelem ani soudcem nestýkají až do potenciálního soudního procesu. Existují advokáti, již jsou specializovaní na případy squatterů; jednotlivá doporučení lze získat od ostatních členů komunity.

3.1.5 Masové squatování

Osquatování je bezpečnější s velkým doprovodem jedinců, čímž mám na mysli alespoň dvacet lidí. Pokud by totiž squatování bylo neúspěšné a dům by nebyl prázdný po dobu jednoho roku, jednalo by se o trestní čin. Když je ale osquatování organizováno masově, šance zatčení se výrazně snižuje. Je tedy nezbytné informovat známé a kamarády o potřebě podpory, určení přesného data, času a místa setkání (*Het verzameladres*). Zraz je většinou organizován na některém z nejbližších squatů, nebo také na squatech vzdálených od místa squatování, odkud se následně davově přemísťují na potřebné místo. Tedy další součástí přípravy je organizace setkání s ostatními členy komunity.

3.1.6 List sousedům

Je zvykem ještě před osquatováním napsat list (*Het buurtbriefje*) věnovaný sousedům, který následně po úspěšném osquatování squatterů doručí. Obsahem listu je oznámení o proběhnutém osquatování, čímž je sousedům nabídnuta možnost kontaktování squatterů v jakékoli jim důležité záležitosti. Kromě křestních jmen nových obyvatelů domu se z jejich osobních údajů zmiňuje také jejich mobilní číslo nebo emailová adresa, stručné představení, důvod squatování (například vysvětlení slabší sociální situace) a ubezpečení o tom, že jejich záměrem je pouze získání obydlí a pokojný život v něm (tento dopis se nepíše, pokud byl dům osquatován s cílem vytvoření společenského prostoru). Doručení dopisů samozřejmě není podmínkou a při mnoha osquatováních je také zanedbáno. Záleží pouze na squatterech, jestli se list rozhodnou napsat a pokusit se tímto způsobem předejít možným potížím se sousedy.

3.1.7 Obsazovací skupina

Po osquatování je velice podstatné, aby byl v domě neustále přítomen alespoň jeden člověk po dobu minimálně jednoho týdne, jelikož nastanou kritické dny, kdy je největší předpoklad potíží a komplikací. Pokud by totiž zmíněné problémy nastali, lze je řešit a nemusí dopadnout okamžitým vystěhováním. Okupovat nemovitost 24 hodin denně déle než týden je náročné jak na zdraví, tak na psychiku, proto je vhodné předem se dohodnout s některými známými nebo kamarády na alespoň několika hodinovém záskoku. Tímto způsobem si jedinec vytvoří tzv. obsazovací skupinu (*Bezettingsploeg*).

3.2 Samotné osquatování

Osquatování již není tak zdlouhavé jako jeho příprava, většinou proběhne v několika hodinách nebo dokonce minutách. Po srazu se skupina squatterů vypraví na místo osquatování, tedy před vybranou nemovitost. Pověřený jedinec vylomí zámek, na jehož místo se rychle instaluje zámek nový; mezitím se do interiéru vloží židle, stůl a matrace. Následně squatterů přivolají policii, která zkontroluje opuštěnost domu, jeho obsah (nutný zmíněný nábytek a zámek) a pokud nenastanou nečekané problémy, dům patří squatterům. Akt squatování je tedy rychlý, lze ho zvládnout v průběhu několika stresujících minut. Stresujících zejména z důvodu toho, že se stává, že policisté hned odhalí fakt, že dům nebyl opuštěn potřebnou dobu a osquatování se stává neúspěšným již v této rané fázi.

3.2.1 Přestavba

Jelikož se squatterů v interiéru nachází poprvé, pečlivě si dům nebo byt přehlíží, aby zjistili, nakolik je zdemolovaný a nakolik chátrá. Většinou je nezbytná kompletní rekonstrukce (prasknuté vodovodní potrubí, zničené steny nebo strop, atd.). Pokud jsou elektřina a plyn odpojeny, je nezbytné požádat o jejich zapojení, což může být finančně dost náročné, proto nelze jasně vymezit, kdy mají squatterů k podání žádosti dostatek prostředků. V případě, že jsou funkční, je nutné řešit jejich přepis na jméno některého z nových obyvatelů, jelikož zanedbání přepisu by bylo považováno za krádež. Po několika dnech, kdy již squatterů začínají mít alespoň minimální jistotu, že v domě zůstanou, začnou s kompletní rekonstrukcí. Prostředky k rekonstrukci často získávají z ulice, jelikož se v Nizozemí množství rozličného nepotřebného materiálu

vyhazuje na ulici vedle kontejnerů. Pokud mají squatteři štěstí, získají všechny potřebný materiál tímto způsobem, což samozřejmě zabere určitý čas.

3.3 Právní úkony

3.3.1 Trestní oznámení

Je pravděpodobné, že po tom, kdy majitel nemovitosti osquatování zjistí, podá trestní oznámení. Ve většině případů k tomu dojde v průběhu jednoho dne po osquatování. Odvolávat se může na vícero aspektů; prvním častým argumentem je „porušení domové svobody“ (*huisvredebreuk*), podle kterého nemovitost nebyla opuštěna jeden rok. I když byl dům zkontrolován zástupci policie, majitel podá trestní oznámení a snaží se o své pravdě doložit nutné důkazy. Mezi důkazy squatterů patří například písemná výpověď sousedů o prázdnosti obydlí, o kterou mohou squatteři sousedy požádat; poskytnutí zmíněné výpovědi ale není pravidlem, závisí na jednotlivcích bydlících kolem budoucího squatu. Zvážení důkazů předložených jednotlivými stranami a také rozhodnutí stojí na prokurátorovi (*Officier van Justitie*). Pokud je rozsudek pro squattery negativní, dochází k rychlému soudnímu vystěhování, tzv. evikci. Existuje ale samozřejmě možnost odvolání, což může zajistit pouze advokát (jeho nevyhnutelnost je zřejmá). Po podaném odvolání se evikce odkládá až do ukončení soudního procesu, což přináší squatterům dostatek času na nalezení nového obydlí. Jedná se tedy o strategii, která oddaluje ztrátu obydlí před nalezením nového příbytku.

3.3.2 Krátký proces

Průběh soudního řízení se odvíjí od obžaloby, kterou ve většině případů podává majitel nemovitosti. V případě, že má zájem zahájit „krátký proces“ (*Kort Geding*), což je nejrychlejší forma k dosažení evikce, musí obžaloba co nejdříve požádat soudce o stanovení přesného data soudního procesu a také o předvolání obžalované strany. Mezi předvoláním a soudním procesem je nezbytné udržet týdenní časový odstup až na výjimky, při kterých by obžaloba byla povinna doložit důkazy o neodkladné potřebě okamžité evikce. Za pádný důvod v této situaci může být považována smlouva se stavební společností na okamžitě zahájení rekonstrukce. Argumenty tohoto typu (smlouva se stavební společností, atd.) je nutné ze strany obžaloby předložit v každém případě, jelikož nezůstává při krátkém procesu dostatečný čas na důkladné přešetření důkazů. Squatteři se obraňují vyvrácením důkazů doložených majiteli a tvrzením, že nemovitost znova zůstane opuštěna a bude nadále chátrat. Pokud soudce rozhodne bezprostředně v průběhu soudního řízení, má možnost svůj rozsudek zveřejnit ještě v den soudu. Většinou se definitivně vyjádří 14 dní po završení soudního jednání. Krátký proces je nejběžnější formou soudního řízení, se kterou se squatteři setkávají.

3.3.3 Důkladná procedura

K důkladné proceduře se soudní řízení dostává tehdy, kdy obžaloba nemá v zájmu urychlené soudní vystěhování squatterů. V squatterském světě se tento druh soudního procesu vyskytuje pouze sporadicky, jedná se totiž o zdlouhavou písemnou proceduru, během které lze dokonce požádat několikrát o čtyřtýdenní odklad.

Jak jsme viděli, jsou to právě první dny po osquatování, kdy dochází k rozhupujícím událostem. A právě zmíněné trestní oznámení, důkazy, případné soudní řízení jsou

důvodem toho, proč jsou první dva týdny nazývané *kritickými*. Pokud si totiž squatteréři v průběhu kritických dní svůj nový příbytek udrží, nadobudou určitou jistotu a je pravděpodobné, že se budou moci v budově určitý čas zdržet.

3.4 Legalizace neboli proměna squatu v nájemní byt

Fakt, že dům nebo byt byl osquatován, neznamená, že squatem musí také zůstat. I když šance k legalizaci osquatovaného prostoru jsou malé, příklady takového osquatování existují a v ojedinělých případech se také uplatňují, a to prostřednictvím uzavření nájemní smlouvy s majitelem nemovitosti. Squatteréři zašlou majiteli informaci o osquatování a požádají o sepsání nájemní smlouvy (nebo ji sepišou sami s asistencí svých právníků s návrhem na výši nájemného). Kromě nájemní smlouvy existují i jiné formy legalizace squatu (např. smlouva o užívání), ale mého výzkumu se *legalizace* netýká, zmínila jsem ji pouze kvůli upozornění na tuto možnost. Informátoři, kteří se zúčastnili mého výzkumu, by o žádnou formu legalizace neměli zájem, jelikož po podepsání nájemní smlouvy se již nejedná o squat.

3.5 Evikce

V případě, že soudce rozhodl ve prospěch majitele nemovitosti, následuje soudní vystěhování neboli evikce. První možností, jak evikci oddálit, je získání souhlasu městské správy Amsterdamu. Pokud squatteréři před městskou radou dokážou, že nemovitost bude nadále dlouhodobě prázdná a tedy chátrat, mohou dosáhnout odložení evikce. Jedná se zde pouze o možnost, nikoliv o běžný postup. Druhá možnost zahrnuje dohodu s majitelem o odložení vystěhování s výměnou za klidný a neškodný odchod, není každodenní záležitostí.

3.5.1 Vystěhování

Pokud soud rozhodl ve prospěch majitele, vystěhování je velice pravděpodobné. Dle běžného postupu jsou squatteréři písemně informováni o přesném příchodu policie, která squattery vystěhuje. Doba informování předem není nijak stanovena, proto se často stává, že se squatteréři o přesném datu a čase evikce dozví pár hodin předem. Není raritou ani situace, kdy se o evikci vůbec nedozví a stěhují se již za přítomnosti policistů, kteří pouze zaklepu a požádají o okamžité vystěhování. Ještě extrémnější situace nastává, pokud při příchodu policistů není nikdo přítomen. Evikce není závislá na přítomnosti squatterů, což znamená, že vystěhování jsou v každém případě. Za zmíněných podmínek ale ztrácí všechny svoje věci (policisté je jednoduše vyhodí do smetí), což jak později uvidíme je součástí squatterského života.

3.5.2 Barikádování

Pokud se squatteréři rozhodnou soudní rozsudek bojkotovat, zabarikádují všechny vchody do domu. Většinou se vstupy zamezují pomocí kusů dřeva nebo jiného materiálu, které se připevní nejprve na rámy dveří a následně se zabarikádují celá stěna, jejíž součástí jsou i vchodové nebo zadní dveře. Policisté v tomto případě vyčkají na „vlnu vystěhování“ (*ontruimingsgolf*), která je organizována třikrát ročně a to v zájmu omezení státních nákladů. Pomocí zásahové jednotky nebo jednotky rychlého nasazení (*mobiele eenheid*) vystěhují ty domy, které již kladli odpor prostřednictvím barikádování, čili odpor vystěhování pouze oddálí, nikoli úplně zastaví. Zásahová jednotka dosahuje stoprocentní úspěšnosti, čili neexistuje ani

jeden případ, kdy by se ke squatterům nakonec nedostali. Policisté totiž v těchto krajních případech používají například vodní děla, která přinutí squattery z domu vyjít.

3.5.3 Zatčení

Jelikož barikádování přesahuje právní rámec, zatčení lze obejít pouze útekem. Když ale únik není dostatečně promyšlený, je minimální šance, že bude úspěšný. Pak dochází nekompromisně k zatčení

4. Život před příchodem do Amsterdamu

4.1 Každodenní život

Život squatterů se před příchodem do Amsterdamu nějak výrazně od života ostatních lidí nelišil. Charakterizován byl prací na každodenní bázi, bydlení v pronajatých domech nebo bytech, platbou zdravotního a sociálního pojištění, v některých případech i studiem. „Pracoval jsem normálně, platil nájem, všechny ty účty...všechno jako každý jiný.“ (John) Pracovní pozice, které squatteři v této době vykonávali, se hodně lišili. Ze široké škály lze zmínit oblast informačních technologií, gastronomie, úklidových služeb, hlídání dětí, atd. Výrazná je touha po omezení stereotypu například prostřednictvím cestování, poznáváním nových zemí, odlišných kultur a lidí s odlišným chováním a zvyky. „Z času načas musíš vypadnout, jinak bych to už vůbec nezvládl.“ (Richard) Svě volné chvíle vyplňovali účastí nebo organizací různých kulturních událostí jakými jsou koncerty nebo večírky, nebo se jen věnovali svým psům a jiným domácím zvířatům. Množství času trávili ve svém kamarádkém okruhu nebo s partnerem.

4.2 Důvody odchodu ze země původu

I když se život squatterů v mnoha směrech neodlišuje od života majoritní společnosti, u každého z těchto jednotlivců lze zaznamenat velice silný rozdíl a tím je **nespokojenost** s touto formou života. Jestli byla před rozhodnutím pro tak radikální změnu života každodenně pociťována, je diskutabilní. Nicméně u každého jedince se vyskytuje, i když přesně nelze určit, v jaké míře. Typický je také pocit sklíčenosti při představě života prožitého „normálním“ způsobem. „Práce v kanceláři? Kdybych tam zůstal ještě rok, asi bych už fakt vybuchl. To fakt není nic pro mne...člověk nemá na nic čas, nic nemůže, jsi prostě jak robot.“ (John) Podobné pocity následně vyústili v ještě silnější, negativní pocity jakými jsou hrůza, panika, neštěstí. „To bylo často hrozné, už jsem nevěděl kam běžet, tak jsem byl nešťastný.“ (Ben)

U většiny předcházela definitivnímu rozhodnutí odchodu jistá důležitá životní událost, například ztráta práce, rozpad partnerského vztahu, násilný čin na blízkém člověku (a tím následné zavrnutí společnosti jako takové), nebo nový partnerský vztah s člověkem žijícím v Amsterdamu. Každá ze zmíněných událostí se stala spouštěčem radikálního rozhodnutí pro odchod do cizí země. Odchod ale nebyl komplikovaným rozhodnutím, jelikož všichni pociťovali vysokou touhu po svobodě a nevázanosti.

4.3 Volba – proč Amsterdam?

Jelikož se jedná o velice ojedinělý životní styl, domnívám se, že je podstatné zmínit důvody a okolnosti, za kterých se squatteré do Amsterdamu vůbec dostali a co je inspirovalo k squatování.

Hlavní inspirací byla zejména touha po svobodě, po seberealizaci, po životě podle vlastních představ, kterou v očích tehdy ještě „budoucích“ squatterů mohli nalézt zejména v Nizozemí. Lze zaznamenat i jiné promyšlené volby, zejména s cílem navštívit a žít v „magické zemi“. „Všichni to věděli...Amsterdam je město, kde můžeš dělat všechno, a nikdo ti nic nemůže. Přesný opak toho, co bylo doma.“ (Ben) „Tam jsem nemohl nic, člověk tam vůbec nemůže být sám sebou. Tak proto Amsterdam...tady je člověk tím, kým fakt je.“ (Noah) Volba tedy byla mířená a promyšlená. Několik jednotlivců ve výběru města a země inspiroval partner. To bych ale uvedla spíš jako netypický příklad a rozhodně se týká pouze žen.

U některých mladých lidí, kteří se rozhodli pro život squattera, lze mluvit o výrazné spontánnosti. „Netušil jsem kam jít, jen jsem věděl, že chci pryč...vzal jsem si mapu, zavřel oči a někam dal prst...byl to Amsterdam, tak jsem tady.“ (John) V jiných případech se jednotlivci nacházeli v zemích západní Evropy, například Belgie, Francie, Dánsko, Německo, kde z odlišných důvodů nebyly spokojeni a potřebovali jít dál, najít „svoji zemi“. „Byl jsem ve Francii, ale necítil jsem se tak, že jsem na správném místě.“ (Richard)

Jak vidíme, důvody volby mohou být odlišné, pojitkem mezi nimi je touha po svobodě a změně. O možnosti squatování byly informováni jen v ojedinělých případech nebo vůbec; a i když byly, nedokázali by ani přesně říct, co squatterství v praxi přesně znamená; ani jeden z informátorů v zemi původu tedy nesquatoval a squatování nebylo důvodem příchodu do Nizozemí. Ke squatování se následně dostali skrz své nové amsterdamské známé, nebo pouze náhodou.

4.4 Vybavení a příprava

Z výše popsaných důvodů a způsobů výběru je zřejmé, že příprava na odchod byla minimální nebo vůbec žádná. Kontakty nebo známosti v Amsterdamu byly nulové nebo minimální (až na případy odchodu za partnerem), nebyl to ale dostačující důvod k tomu, aby je to odradilo. Charakteristický je nedostatek finančních prostředků, žádná organizace, zcela spontánní odchod. „Neměl jsem peníze, tak jsem stopoval. Vždyť uvidíme, když dorazím.“ (Ben) Jazyková vybavenost byla také minimální. Většina nemluvila ani holandsky ani anglicky; někteří alespoň anglicky.

Za zmíněných podmínek je nezbytná velká odvaha, nemateriálnost, nevázanost; jak později uvidíme, přesně tyto charakteristiky jsou pro squattery typické. Objevují se již v „předsquatterské životní etapě“.

5. Období squatování

Jak je již z názvu patrné, pátá kapitola se věnuje období squatování od prvního dne po příchodu do Amsterdamu (totiž až na jednu výjimku, všichni squatteré squatují celou dobu strávenou v Nizozemí) až po dnešek. Jak zajímavé byly pro něj začátky, kde se zdržovali, s kým se stýkali, jak začali squatovat, jak dlouho trávili čas v jednotlivých squatech, jak vypadá jejich každodenní život...to jsou otázky, které jsem se snažila v této kapitole zodpovědět.

5.1 Začátky neboli pár týdnů po příchodu

Prvních pár dnů nebo týdnů po příchodu do Amsterdamu se odvíjelo od toho, jestli člověk přišel k známým nebo nikoli. Pokud ano, situace byla mnohem jednodušší a jedinec se zdržoval ve squatech známých až do doby, než si nezabezpečil vlastní bydlení, čili vlastní squat. Doba, o které mluvím, se v jednotlivých případech lišila, lze jí ale shrnout do rozmezí mezi 2 až 6 týdnů. Jelikož jsou squaty často vícepokojové byty nebo domy a bydlí v nich jeden – dva lidé, je lehce možné, že mají k dispozici pokoj pro návštěvy, který rádi poskytnou i cizím lidem. Po prvních týdnech a již získaných kontaktech se stěhovali na jiné squaty, kde byly volné pokoje. „Bydleli jsme u ostatních, pořád bylo někde místo, bylo to v pohodě.“ (Ema) Ve squatterské komunitě totiž skoro každý chápe překážky a celkově těžkou situaci, do které se dostane člověk po příchodu do cizí země a zejména bez jakýchkoliv finančních prostředků, a proto neváhají jeden druhému pomoci. Jejich smýšlení se v hodně věcech od smýšlení majoritní společnosti liší, k čemuž se ale dostaneme později.

V případech, kdy člověk neznal nikoho, byl odkázán na pobyt na ulici nebo náhodné přenocování u cizích lidí. „Potkali jsme jednoho Holanďana, měl houseboat a my mu s nějakými věci pomohli. Mohli jsme pak přespávat na hauseboatu několik dnů.“ (Richard) V průběhu prvních dnů poznávali doposud neznámé lidi, kteří jim hned podávali pomocnou ruku. „Na Damu (Dam Square v centru Amsterdamu) jsem potkal jednu skupinku Poláků. Nabídli mi, že můžu spát na lodi, kde přednedávnem osquatovali. Bylo to malý, zničený, mokrý...ale měl jsem kde spát.“ (John) Podmínky byly těžké, ale ani v jednom z případů se nejednalo o dobu delší než měsíc. Pak se již přemísťovali do jiných, obytnějších squatů svých známých.

5.2 Ulice a komunita

I když měli začátečnící squatteré kde přespát, většinu času trávili na ulici. Poznávali jak město, tak členy squatterské komunity. Získávání nových známých ze světa squatterů se ukázalo jako hlavní klíč k úspěšnému osquatování, jelikož člověk sám úspěšně osquatovat nikdy nemůže (viz kapitola 3). Každý squatter o svém období stráveném na ulici mluví velice pozitivně a s úsměvem. „No jo...to byly skvělé časy. Na ulici, to bylo prostě super. Všichni tam byly a pořád se něco dělo.“ (Noah) Mohli bychom říct, že omezení nudy a stereotypu, které je pro squattery tak důležité, bylo v tomto období stoprocentní. Poznávání lidí z celého světa, lidí s různým přesvědčením, kulturní vyžití se stalo každodenní součástí jejich života.

5.3 Squatterské začátky

Squatterskými začátky míním první pokusy (úspěšné i neúspěšné) o organizaci osquatování pod vlastním vedením (každé osquatování je řízeno jedním nebo dvěma jednotlivci, kteří jsou zodpovědní za organizační záležitosti, ostatní se pouze účastní aktu osquatování). První pokusy o samostatnou akci lze datovat do rozmezí mezi 6 – 24 měsíci od příchodu do města. „Je to individuální, potřebuješ ale určitě nějaký čas na začátku, někdy to trvá i 2 roky.“ (Susana) Vlastní iniciativa ale není podmínkou; je mnoho squatterů, kteří sami nikdy osquatování neorganizovali, pouze se jich účastnili. Tito jednotlivci se ale tohoto výzkumu netýkají, jelikož všichni informátoři osquatování také organizují.

K tomu, aby mohl někdo osquatování organizovat, musí splňovat několik základních předpokladů. Prvním je důkladná znalost zákonů, zvyků, potřeb, jinými slovy celého

procesu osquatování. Další je dostatek známých, na které se může spolehnout a kteří ji/ho na osquatování přijdou podpořit. Velice důležité jsou organizační předpoklady a dovednosti. A poslední je odvaha a pocit, že je na to připraven. Jak jsme viděli v třetí kapitole, squatování je komplikovaný proces. Nejedná se pouze o to, že se do domu svévolně vlámete a je váš. Zejména proto jsou zmíněné vlastnosti tak důležité.

Ze začátku se organizace úspěšného osquatování podaří málokdy. Důvodem může být nedostatečná informovanost o procesu, zákonech, nedostatečná podpora ze strany komunity. Proto většina lidí požádá o pomoc Kraakspreekuur působící v části Amsterdamu, kde se vyhlídnutý dom nachází. Aktivisté pak rádi pomůžou a poradí, zejména se získáváním potřebných informací, v politických a právních otázkách, atd. Pomoc ze strany aktivistů je potřebná většinou jen jedenkrát, pak již squatter nabere většího sebevědomí, víc zkušeností a znalostí.

5.4 Doba strávená v jednotlivých squatech

Každý squat je obýván squatterem až po evikci. Kdy evikce přijde, nelze dopředu určit ani odhadnout. Jelikož skoro ve všech případech je vzápětí po squatování podáno trestní oznámení ze strany majitele budovy, je velká pravděpodobnost evikce v průběhu několika dní od osquatování. Majitel totiž může dokázat, že dům není rok prázdný, nebo že s ním má přesné plány a proto ho nelze squatovat. „První 2 týdny jsou kritické. Pokud to přežiješ, máš již velkou šanci, že ti dům zůstane.“ (Sofia)

Jedním z hlavních rysů squatování jako takového je **nestabilita**, což se samozřejmě odráží v době strávené v jednotlivých squatech. Neúspěch osquatování pak znamená nový začátek zdlouhavého procesu, tedy může nastat situace, že se snažíte o svůj dům i půl roku, pořád ale bez úspěchu. Přestože squatteré mají kde bydlet, přece je vyčerpávající proces frustrující a unavující. „Někdy máš prostě smůlu a nic ti nevychází. Je to pak někdy únavný. Ale co se dá dělat, jedeme dál.“ (Elizabeth) Někdy je osquatování úspěšnější a obyvatelé mohou zůstat víc týdnů, nebo měsíců.

Postupem času má každý jeden squatter to štěstí, a žije v jednom squatu delší dobu. Tomuto ale ve většině případů předchází roky strávené v různých domech, kde se nezdržují víc než několik měsíců. „První 3 roky...no jo...(smích), to jsem byl pořád jinde...tak nejvíc jsem byl na jednom squatu asi 3 měsíce, pak se podařil tenhle dům...stojí už 5 let.“ (John) Samozřejmě může se stát i to, že je stabilní dům k dispozici hned v začátcích. „Já jsem měla štěstí, hned druhý dům a bydlím tu už 4 roky. Není to ale normální.“ (Ema)

5.5 Squat není jen obydlí

Doposud jsem zmiňovala pouze squaty sloužící jako obydlí. Mnoho z nich ale má jinou funkci. Jedná se zejména o kulturní centra nebo bary, kde se organizují různé večírky, koncerty nebo se vaří jídlo pro bezdomovce. Pro mnoho squatterů jsou tyto squaty důležitější než jejich vlastní obydlí. „Potřebuji jeden dům nebo pokoj, abych si měl kde dát své věci, to ale není to opravdové. Tam kde se všichni potkáváme, to je to důležité.“ (Richard) Potkávat svoje kamarády a známé je velice důležité, řekla bych, že na udržování, zlepšování a utváření nových vztahů se klade největší důraz. Tento účel nejlépe splňují squatterské bary a jiné společenské prostory. „Squatteré

jsou lidé, kteří se rádi baví, chodí na parties, pijí hodně piva. Takže většinu lidí jsem poznala tam. (Elizabeth)

Většina squatterů se snaží něco vyprodukovat, přispívat společnosti nebo komunitě svým dílem. „Squatování není jen o bytě, je to o tvorbě. Každý tvoří podle svých možností, ale všichni chtějí přispívat.“ (Ben) Tady je zapotřebí zdůraznit, že squatter měl na mysli své okolí, své kamarády a známé. Jak budu ještě blíže popisovat, ne všichni squatteré mají stejné hodnoty a aktivity.

Zařízení baru nebo jiného společenského prostoru vyžaduje mnoho energie, úsilí, práce a často finančních prostředků. Příslušníci squatterské komunity rádi investují všechny svoje peníze do událostí, jakými jsou koncerty nebo večírky, čímž upevňují soudržnost komunity. Být squatterem není ale podmínkou účasti, dveře jsou otevřené novým lidem, čili jednotlivcům bez squatterské minulosti. Nejedná se pouze o společenské akce, organizují se také lekce pro děti s různým zaměřením, například bubnování. Další squatterskou činností je psaní neboli vydávání časopisu. Organizování v prostorech squatů není podmínkou; hudební a taneční atrakce se organizují také v ulicích Amsterdamu.

5.6 Každodenní život

Každodenní život squatterů se od života majoritní společnosti liší zejména v pracovní oblasti. Jelikož jedním z hlavních cílů je dosažení pocitu svobody, je téměř nemožná práce na plný úvazek, která by byla velice omezující. Tento životní styl totiž člověku „vezme“ většinu jeho volného času a o svobodě jako také nelze mluvit. Pokud někdo musí být v určitý čas v práci každý pracovní den a strávit tak alespoň 8 hodin svého dne prací, nezbyvá mu již hodně času na svoje koníčky, kamarády; člověk není úplným pánem sebe sama. Práci se tedy squatteré snaží omezit na minimum, jelikož svoboda, upevňování mezilidských vztahů a jiné aktivity jsou v jejich řebříčku hodnot na vyšších příčkách. „Nemá smysl celý čas pracovat, pak přeci nemáte na nic čas.“ (Elizabeth) To ale neznamená, že by nepracovali vůbec. Do práce chodí pouze tehdy, je-li to nevyhnutné k přežití. „Nežiju proto, abych pracoval, spíš pracuji, abych žil.“ (John) Mezi oblíbené pracovní pozice patří číšník, barman, obchodní asistentka, různé práce na stavbách, pracovní pozice se zaměřením na hudbu a tanec. Squatteré pracují v průměru 2 – 3 dny v týdnu, což jim zabezpečí dostatek financí na jídlo, pití, ošacení a také organizaci různých kulturních událostí.

6. Squatter – jaký opravdu je?

Charakterizuj squattera...bezpochyby se jedná o nelehký úkol. Charakterizovat někoho, kdo je tak spontánní, nevázaný, odlišný od „normálu“, se mi nejprve zdálo nemožné. Nicméně i při jejich volném životním stylu existují vlastnosti, které jsou všem společné, nebo výrazně odlišné. Rozdíly jsou výrazné v pohledu na squatting jako takový, z čeho squatting pochází, co je jeho ideou. Od tohoto základního názoru se pak odvíjí celý přístup, což má samozřejmě velký vliv i na celý životní styl. Na základě tohoto hlavního kritéria jsem rozdělila squatteré do 3 základních skupin. Některé vlastnosti se překrývají a vymezení samozřejmě není nějak uzavřené. Mnoho jednotlivců z první skupiny může mít také črty z druhé nebo třetí, jako i naopak.

6.1 „My“ versus „oni“

Ještě před přesným popisem jednotlivých skupin squatterů je důležité zmínit, jak vnímají squatteři sami sebe v interakci s majoritní společností a squatterry, které nepovažují za členy své komunity. Častým jevem je nazývání majoritní společnosti termínem „oni“, čímž se od nich distancují a tím nepovažují sebe sama za součásti jejich světa. Stejným termínem označují také squatterry, pro které není charakteristické stejné přesvědčení a názory. „*Oni* s námi nemají skoro nic společného, jediné to, že squatují, to ale neznamená, že jsme podobní.“ (Richard) „Mnoho lidí, kteří žijí typicky jako všichni, si myslí, že jsme banda alkáčů. *Oni* ale také někdy pijí, tak co...a vůbec nechápou, o čem náš život je.“ (Ben) Co přesně squatterry mezi sebou odlišuje a jak se to projevuje v každodenním životě, si ukážeme v následujícím dělení.

6.2 Squatteři s politickým přesvědčením

6.2.1 Přesvědčení

6.2.1.1 Bydlení jako právo

Nejdůležitějším přesvědčením je: „*Bydlení je základní životní potřebou a proto by každý měl mít právo na svůj dům.*“ (Susana) Tato idea je základním přesvědčením squatterů s politickým přesvědčením. Jako potenciálního poskytovatele této základní potřeby vidí stát nebo město. Jelikož není normální, že by stát poskytl každému člověku byt nebo dům, zvolili squatteři cestu „využití prázdných obydlí“. „Ty domy jsou stejně prázdné. Proč by tam nemohl někdo bydlet, když stejně nemá kam jít?“ (Macek) Využití prázdných prostorů považují za normální a hlavně prospěšné i pro majitele budov, jelikož se o domy starají. Téměř každý dům, který je osquatován, zpočátku vypadá katastrofálně. Zničené podlahy, díry v stropěch, hniající stěny jsou při prvním vstupu normální. Squatteři do domu investují obrovské množství energie, práce a také financí. „Squatování je někdy dražší než nájemné. Stává se totiž, že všechno předěláme, makáme na tom týdně a pak je evikce. A zase celé od začátku.“ (Sofia) Když se svou prací skončí, dům je naprosto k nepoznání. Nikdo by neřekl, že se jedná o squat; dům nebo byt vypadá skoro úplně stejně jako běžné byty. Domy tedy nechátrají, jak tomu je v jiných zemích.

6.2.1.2 „Vlastnictví je krádež“

Výrazný nesouhlas squatterů se objevuje proti možnosti vlastnictví mnohých domů nebo bytů jedním vlastníkem. „S tímto vůbec nesouhlasím. Proč by někdo měl mít 10 domů, když kopa lidí nemá kde bydlet?“ (Susana) Finančně zabezpečené lidi, kteří se rozhodnou investovat do nemovitostí, nazývají „spekulanti“. „Kupují domy, pak čekají, až je budou moci prodat za více peněz...na toto by nikdo neměl mít právo.“ (John) Výrok „Vlastnictví je krádež!“ (Tomek, 2006) nachází velké podpory. „Vždyť to není žádná krádež... já tam jen bydlím, pokud to majitel nepotřebuje.“ (John) Pak jsou ale hodně diskutabilní evikce, při kterých se squatteři zabarikádují v domě, po čemž je nevyhnutné násilné vniknutí ze strany policie. Je ale pravdou, že tyto činy jsou spíš charakteristické pro jedince patřící do třetí skupiny squatterů. Nicméně ani pro squatterry s politickým přesvědčením, není normální klidný odchod z domu po tom, co obdrželi oznámení o evikci. Pokud by to fungovalo tím způsobem, že by se squatteři odstěhovali bez větších problémů po tom, co majitel dokáže záměry se svým domem, mohli bychom mluvit o propůjčení nemovitosti. Násilnými evikcemi, tedy barikádováním vchodu a přední části domu ale právě vyjadřují fakt, že dům je jejich a nikdo nemá právo je „jen tak vyhodit“. O propůjčení lze jen těžce mluvit.

Vlastnictví domu je nepodstatné a zbytečně omezuje využití nemovitosti. „Nemusíš to vlastnit, proč bys měl? Bydlíš tam, pokud to potřebuješ, pak stejně přijde někdo další, který to bude stejně potřebovat, jako si to ty někdy potřeboval.“ (Richard) Squaty jsou často přenechány jiným squatterům, tedy samozřejmě v případě, že momentální obyvatel domu se z osobních důvodů stěhuje pryč, ale evikce je v nedohlednu. Je to systém založený na posledním zmíněném výroku a skvěle funguje. Uplatnění má ale pouze ve squatterské komunitě, kde není na vlastnictví kladen žádný důraz.

6.2.2 Hodnoty

6.2.2.1 Svoboda

První a snad nejdůležitější charakteristikou je svoboda neboli život podle vlastního výběru. Nejzávažnější překážkou ke svobodě je práce na plný úvazek. V tomto okamžiku je důležité zvýraznit „plný úvazek“, jelikož jak už jsem výše zmiňovala, squatteři často pracují 2 až 3 dny v týdnu, aby si zabezpečili finanční prostředky na základní životní potřeby. Práci na plný pracovní úvazek (5 dní v týdnu) ale považují za zbytečnou a velice omezující.

6.2.2.2 Sociální versus materiální hodnoty

V této kapitole je vhodné znova zdůraznit postoj squatterů vůči lidem žijícím v systému neboli vůči majoritní společnosti. Squatteři tvrdí, že pro většinu lidí, kteří jsou součástí systému, jsou materiální věci často důležitější jako sociální. „Oni raději pracují celé dny, aby si pak koupili auto nebo dům. Nemají čas na nic, ani na vlastní děti.“ (John) Charakteristické pro squatteře je upřednostňování sociálních hodnot před materiálními. Vlastnictví domu je pro ně nepodstatné, dokonce až zbytečné. Existují materiální věci, kterým přikládají důležitost a považují jejich vlastnictví za pozitivní. Jsou to ale spíše prostředky pro zvětšení jejich možností a tedy svobody, čehož dobrým příkladem je auto. S autem se totiž dostanou na místa, kam by se jinak nedostali. Pořád je to ale materiální věc, která je v jejich řebříčku hodnot na nízké pozici. V popředí zůstávají sociální vazby a komunita.

6.2.2.3 Komunita a přátelé

Dostáváme se k další výrazné charakteristice a tou je důležitost squatterské komunity, přátel a známých. „Když squatuješ, potkáš hodně lidí. Lidí z celého světa...je to super.“ (Elizabeth) Jelikož squatteři mají hodně volného času a jejich prioritou jsou mezi jiným i sociální a mezilidské vztahy, lze v průběhu několika hodin poznat intenzivní a silné vztahy, které mezi sebou přechovávají. K tomu jim napomáhá i společné bydlení. V tomto bodu se samozřejmě nejedná o celou komunitu, nýbrž o jednotlivé squaty. V některých žije i 20 lidí; jedná se o vícepatrové domy s vysokým počtem pokojů. Dveře jsou otevřené i cizím lidem nebo známým známých. „Pokud někdo potřebuje přespat, nebo pomoci na začátku, klidně může být u nás. Teď tady žije 8 lidí, ale byly časy, kdy nás bylo 20...to je vždy podle potřeby.“ (John) „Začátkem“ je míněna doba po příchodu do Amsterdamu. Na druhé straně ale lze zaznamenat také skutky plné očekávané reciprocity. „Náš dům je otevřen novým lidem, pak jejich domy jsou otevřené pro nás.“ (Richard) Nicméně je ale často pomoc druhým důležitější, nežli vlastní pohodlí.

6.2.2.4 Touha pomoci

Dalším výrazným jevem je touha pomoci. Pokud se někdo octne v nepříznivé situaci, může se na squattery spolehnout. Samozřejmě nemám na mysli to, že kdokoliv by jim zaklepal na dveře, dočkal by se podpory. Pokud se ale situace vyvine správným směrem a squatteři mají dostatek prostředků k tomu, aby mohli poskytnout pomocnou ruku, udělají to rádi. „Když víme, pomůžeme...musí to být ale člověk, který si to zaslouží.“ (Elizabeth) Nemluvě o svých kamarádech a známých, na které se mohou stoprocentně spolehnout. Tento fakt je z jedné strany přirozený jejich povaze, na druhé straně se odvíjí od „zvyku“. Jak jsem již vícekrát zmiňovala, osquatovat by sám člověk nemohl, je nutná podpora ze strany ostatních squatterů. Účast na osquatováních je tedy ryze dobrovolná, ale pro úspěch zároveň nezbytná. Pokud by někdo nepodporoval své známé, sám by se podpory také nedočkal

6.2.2.5 Přínos společnosti

„Nejsme žádní pecivály. Všichni se snažíme společnosti něco dát, něco vytvořit.“ (Richard) A právě to je dalším pojítkem squatterů patřících mezi squattery s politickým přesvědčením. Čím se zabývají? Jejich činnosti jsou různorodé, v každém případě jsou ale orientované na společnost, její blaho, kulturu nebo společenské vyžití. Mnozí se věnují organizaci večírků nebo koncertů. Jiní budují galerii nebo muzeum. Další pořádají kurzy nebo události se zaměřením na děti a mládež. Své talenty z oblasti hudby, tance a zpěvu prezentují buď na koncertech, nebo v ulicích města. Vydáváním časopisu se mezi jiným snaží o omezení negativních názorů veřejnosti a také o zveřejnění svého literárního nadání.

6.2.3 Každodenní život

Jednotlivci patřící do této skupiny chodí pravidelně do práce, často jsou plátcí zdravotního pojištění, jsou pro ně typické rysy majoritní společnosti. I když s některými charakteristikami kapitalistického světa nesouhlasí, jsou jeho součástí. Svoje protesty a negativní názory vyjadřují prostřednictvím squattingu, ale ze systému nejsou vyčleněni. To je jeden z nejdůležitějších odlišností od jednotlivců patřících do třetí skupiny.

6.3 Squatteři zcela mimo systém

Mezi squattery s politickým přesvědčením a squattery zcela mimo systém lze najít vícero stejných charakteristik. Pojítkem mezi těmito skupinami jsou jejich hodnoty, čili potřeba pocitu svobody, důraz na sociální hodnoty, důležitost komunity a přátel, touha pomoci a pokusy o co největší přínos společnosti. Jejich životy a názory se rozcházejí zejména v přesvědčení a každodenním životě, které si nyní charakterizujeme.

6.3.1 Přesvědčení

6.3.1.1 Absolutní svoboda

Do skupiny squatterů zcela mimo systém patří jedinci, kteří zachovávají prvotní ideu squattingu a tou je podle nich absolutní svoboda. Prostřednictvím úplného ovládnutí svého času a prostoru, se stávají absolutním pánem sebe sama. Nepodléhají žádným autoritám, normám a většinou ani zákonům. Svůj život řídí zcela podle svých přání a aktuálních potřeb. „Totální svoboda, o tom to celé je.“ (Noah)

6.3.1.2 Boj proti „systému“

Charakteristické je nezbytné vyčlenění ze systému, jelikož jakékoliv rysy systému, které by se jich dotýkali, by omezovali jejich svobodu. Je tedy nutné úplné zamezení práce nebo její omezení na minimum, neúčast v kterékoliv formě byrokratických záležitostí, neplacení žádných účtů, zdravotního a sociálního pojištění; jinými slovy neexistence v systému. „Všechno tak, jak chci já, tam, kde to chci, s kým to chci, a nikdo mi nic nemůže...v systému neexistuji.“ (Noah)

Tito squatteři jsou předsvědčení, že život v systému nelze spájet s jejich pocitem svobody. Práce tvoří většinu času dne většinou 5 dní v týdnu a člověka i hodně vyčerpá. Člověk má mnoho dalších zodpovědností, a také podléhá zákonům, společenským pravidlům a normám, které řídí jejich život. Rozhodně není svým pánem v pravém slova smyslu. Absolutním pánem sebe sama lze být, pouze pokud někdo nemá žádné odpovědnosti vůči státu či systému a tedy má veškerý čas volný a může s ním zacházet podle svého uvážení jakkoli a kdykoli mu to vyhovuje.

6.3.1.3 Sdílení světa

„Systém“ proto považují za něco, co omezuje jejich přesvědčení a slobodu. Jedním z nich je touha po *sdílení světa*. Právě kvůli tomu nejsou materiální věci a zejména jejich vlastnictví důležité. Vlastnictví jako také je hlavní překážkou toho, aby lidé mohli sdílet pro život nezbytné věci, jako například dům. Na rozdíl od squatteřů s politickým přesvědčením nepovažují vlastnictví za krádež, nýbrž za zbytečnost, jež lidem brání sdílet svět a všechno, co nabízí.

6.3.2 Oslabení původní idey squattingu

Jedním z rozdílů, již lze v posledních letech pozorovat, je fakt, že před několika lety se mladí squatteři z celého světa učili od starších veteránů, převzali přesvědčení a tímto způsobem udržovali základní ideu. Nyní je situace odlišná. „Tito mladí už skoro nic nedělají, ničemu se nevěnují, vůbec to nechápou...a i když se něco naučí, mění to a dělají si vlastní pravidla.“ (Noah) Další komplikací je pořád větší počet pracujících squatteřů, při čemž nezbyvá dostatek času k životnímu způsobu „originálního squatteře“.

Mladí squatteři, kteří již zavádějí nové pravidla, jsou pouze jednou z příčin změny. Největší přelom nastal po 1. květnu 2004, kdy do Evropské unie vstoupilo 10 zemí. Před tímto politickým zvratem byly totiž jedinci pocházející z nové „evropské desítky“ (Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Polsko, Kypr, Malta, Slovinsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko) v Nizozemí v podstatě nelegálně, rozhodně nemohli na území Holandska pracovat, pokud tedy neměli pracovní povolení, čehož získání nebylo jednoduchým procesem, pokud vůbec uskutečnitelným. „Odrazu byl každý legální, mohl pracovat, strašně vela lidí to tak začalo využívat, hlavně ti noví.“ (Ben) Evikce probíhali také úplně odlišně. „Před tím byly evikce jiné, mnohem víc se bojovalo. Teď je to už tak...musíme jít, OK, tak pojďme.“ (Noah) Mezi následky výrazných změn patří aj fakt, že staří veteráni již také své přesvědčení ztrácejí. „Žiju na squatech 10 let, ale je to jiné...už tomu tak nevěřím, s těmito lidmi to nemá smysl.“ (Noah) „Teď to už ani pořádně nemá smysl...všichni chodí do práce, mají účty v bankách, no co to je? Ztratilo se to, už mně to tak nezajímá.“ (Sofia)

6.3.3 Spokojenost

Na svoje roky, které považují za „originál squatterské“, jsou velice hrdí. Naučili se žít z ničeho a cítí se odolní vůči jakékoliv situaci, kterou jim život může přinést. To, jaký životní styl vedli (nebo výjimečně pořád vedou), považují za dar a jsou vděční, že se jim dostalo možnosti squatování poznat v originální formě a také za něj bojovat. „Jsem hrdý na to, že jsem tak žil a vždy i budu...tohle ti nikdo nepoví, to si musíš zažít a pochopit.“ (Noah)

6.3.4 Každodenní život

Každodenní život se odehrává zejména na ulici, kde získávají prostředky k naplnění svých každodenních potřeb. Pokud pracují (není to typické), snaží se o co největší omezení odpracovaných hodin; jakmile mají dostatek peněz na přežití, práci se nevěnují. Celý svůj život přizpůsobují tomu, aby dosáhli co největší pocit svobody.

Prostředky nezbytné k prožití lze získat z ulice. Nejedná se zde o vyhrabávání zbytků z kontejnerů, nýbrž o jiné formy získání potravy. Například uzavření ústní dohody se zaměstnancem potravinových řetězců nebo obchodů o tom, že v momentě, kdy je pověřen vyhozením potravin, které již přesáhli datum spotřeby, ale jsou pořád v dobrém stavu, potraviny nevyhodí, ale věnuje je squatterům. To je pouze jeden z příkladů. Podobné způsoby se ne vždy musí podařit a někdy se tedy člověk dostane do nesnadné situace, ve které čelí boji o základní lidské potřeby. „Každý den to byla válka...všechno jsme získávali znovu a znovu každý den.“ (Ben)

Ne každý jedinec si dokáže zabezpečit živobytí podobným způsobem, čili je nucen vymyslet jiný způsob obživy. Není výjimkou, že tyto způsoby jsou v rozporu s právním řádem. Konkrétně se jedná o krádeže v supermarketech nebo jiných obchodech s potravinami. Zajímavým faktem je, že ve svých zemích původu se ke krádežím nikdy neuchylují a to kvůli prostému důvodu: „Když tam kradeš a oni to zjistí, nechají to zaplatit prodavačku z vlastního. Tady to tak není, takže je to víc v pohodě. Tam bych nikdy nekradl.“ Pocit solidarity je očividný, faktem ale zůstává, že se jedná o protizákonný čin.

6.4 Konzumní squatteři

Konzumní squatteři jsou tou skupinou squatterů, se kterou jsem se během svého výzkumu nesetkala osobně, navzdory tomu byly součástí každého rozhovoru. Všechny informace, na základě kterých jsem došla k níže napsaným údajům, jsou předány z třetí strany, od squatterů patřících do skupiny squatterů s politickým přesvědčením a squatterů zcela mimo systém. Pokus o jejich charakteristiku bychom tedy mohli také přirovnat názoru „ostatních“ squatterů.

Tato skupina squatterů považuje možnost bezplatného bývání za výbornou příležitost a také jí patřičně využívá. Byty nebo domy, ve kterých žijí, jsou v podstatě tou jedinou záležitostí, která je (co se squatterství týče) zajímá. Neúčastní se skoro žádných kulturních událostí, již jsou squatterry organizovány. Jen vzácně je můžete potkat také na squatováních. O kulturní nebo sociální přínos společnosti a vlastní komunitě neprojevují skoro žádný zájem. Nejsou tedy doopravdy součástí squatterského světa; využívají pouze možnost bezplatného bydlení.

Aktivní squatteři mají na tuto rostoucí skupinu lidí rozlišný názor. „Je jich pořád víc. Nepovažuji to za problém, každý má právo dělat co chce.“ (John) Neutrální názor na skupinu konzumních squatterů není náhoda. Mnoho již aktivních squatterů začalo

svou squatterskou éru podobným způsobem. Časem pochopili ideu a následně se jejich přístup od základů změnil, jednalo se tedy pouze o začátečnou fázi jejich squatterského života. Pochopení pro lidi bez jakéhokoli squatterského přesvědčení je tedy namístě. Lze se setkat i s negativními názory zejména od jedinců, kteří pociťují silné přesvědčení a jsou absolutně oddáni své idey. „Oni jsou jiní...to je jako dělat večírky pro peníze, ale já dělám peníze, abych mohl organizovat večírky. Jsem DJ a to je moje tvorba. (Ben) Mnozí mají s nimi špatné zkušenosti plné zklamání. „Pomáhali jsme jim, ale když už naši pomoc nepotřebovali, vůbec o nic se nezajímali. Nikam nechodí a ani nikomu nepomůžou.“ (Ema) Aktivní začínají být, až když je pro ně pomoc squatterů znova nevyhnutná. Například když obdrží informaci o blížící se evikci, rychle se snaží obnovit vztahy účastí na osquatováních s očekáváním, že se podobné podpory v blízké budoucnosti sami dočkají. Po dalším osquatování se po nich znova na delší dobu zalehne zem. Jedná se tedy hlavně o využívání squatování, neboli, v tomto kontextu, bezplatného bydlení a také squatterů.

7. Squatter očima squattera

S vymezením charakterových vlastností a postojů nutných pro dlouhodobé squatování, mělo několik informátorů zprvu menší potíže. Po kratším zamyšlení se ale každý odpověděl vyčerpávající odpovědí. Jednotlivé odpovědi se ve většině bodů shodovali, proto je jasně vymežitelná charakteristika člověka vhodného k dlouhodobému squatování, a to na základě zkušeností squatterů.

7.1 Odvaha

Squatter se rozhodně nesmí bát nových životních zkušeností nebo situací. Každý den potkává nové lidi, dostává se do neznámých situací a nikdy neví, co přinese zítřek. Kdyby nebyl člověk plný odvahy, jen těžce by snesl tak výrazně silnou nejistotu. „Na tento život musíš mít hodně odvahy, nesmíš se bát.“ (Elizabeth) Je nezbytné přijmout každodenní risk. Zmíním jeden z nespočetně mnoho příkladů, kdy je od squattera vyžadovaná velká dávka odvahy. Konkrétně je nezbytná už u samotného aktu osquatování.

Každé osquatování obnáší riziko neúspěchu. Pokud policisté po příchodu zjistí, že byt nebo dům není již rok prázdný, jedná se o trestný čin. Zejména proto je důležité, aby se squatování účastnil tak vysoký počet lidí. Jelikož se účastní v průměru 30 lidí, zatčení při neúspěšném osquatování nehrozí vůbec nebo pouze minimálně. V momentě, kdy trestný čin vyjde najevo, je velice podstatné aby člověk nezpanikařil a zůstal na místě. Kdyby polovina zúčastněných utekla, zbylý jednotlivci by se octli v problému, následovalo by totiž zatčení. K tomu, aby člověk zůstal, a nadále podporoval svoje kamarády, je zase nevyhnutá odvaha. „Stává se to, musíš zůstat, i když to nevypadá dobře.“ (Sofia)

7.2 Malý důraz na materiálnost a potřeba odblokování nutnosti jistoty

Ve většině nemovitostí, které se k squatterům dostanou, není téměř žádné vybavení. Kromě často zničených sten, stropů, podlah je nezbytné čelit nefunkčnosti vodovodních trubíc, topení a elektřiny. Jak jsem zmiňovala v 5. kapitole, postupem času si squatteré z každého obydlí vybudují útulné místo k bydlení, ale samozřejmě to nějakou dobu zabere. A právě to je čas, kdy je velice podstatné to, aby se neprojevovala touha po materiálních věcech. Pro majoritní společnost jsou „materiální věci“ něco absolutně odlišného a zmíněná elektřina, voda nebo topení

považují za nezbytnou součást každodenního života. „Materiálností“ je v pojmání majoritní společnosti většinou myšlena nespokojenost se starším autem s nižším výkonem, nebo bazírování na značkách oblečení. Vlastnosti tohoto typu jsou squatterům cizí a materiálnost se pohybuje na úplně jiné úrovni. „Často tam není nic, ani voda, elektřina a tak...nesmíš být materiální.“ (Ema) „Člověk prostě nesmí být náročný, jinak by nepochodil.“ (Elizabeth)

Každý squatter přišel alespoň jednou o všechny svoje věci. Některým se to za roky strávené na squatech stalo i pětkrát, čili nejenže je nezbytné nemít požadavky na vybavení domů, ale také neklást důraz na osobní věci, již jedinec vlastní. Pravděpodobně nejhorším pocitem při ztrátě osobních věcí jsou pamětné věci z různých událostí nebo dárky od blízkých lidí. U každého je to samozřejmě jinak stanované. „Mně ty věci jako šaty nezajímají, ale měl jsem tam pár důležitých věcí...toho mi je pořád líto a už je to 5 let.“ (Ben)

Jelikož nikdo nikdy neví, do kdy bude squat k dispozici, žijí jedinci v neustálé nejistotě. Nepociťovat nutnost jakékoli jistoty, tedy co se zejména ubytování týče, je jedním ze základních faktorů, které musí squatteré splňovat. „Nikdy nevíš, jak dlouho bude dům stát, nesmíš to řešit, jinak bys rychle ušel.“ (Sofia) „No jo, jistota není žádná, ale alespoň se pořád něco děje, není nuda a to je důležitější.“ (Elizabeth)

7.3 Svobodomyslnost a tolerance

„Zažili jsme toho již hodně...tolerujeme skoro všechno, pokud to neruší naše přesvědčení.“ (Susana) „Lidé jsou různí, ale pokud je jim dobře, mohou žít, jak chtějí.“ (John) Squatterská komunita je mezinárodní; její součástí jsou lidé z celého světa. Rozdílů lze najít nespočetně. Mezi jiným se jedná o kulturně, věkově, národnostně, vzdělanostně různorodou skupinu lidí. Žádná forma diskriminace nebo omezeného smýšlení by nebyla na místě a v podstatě by ani nebyla možná.

Na squatterství reaguje veřejnost většinou negativně. Podrobněji se budu touto tematikou zabývat v deváté kapitole, nyní chci pouze zmínit tento fakt, jelikož je nyní podstatný. Zvýšená dávka tolerance ze strany squatterů se objevuje také v interakci s většinovým názorem. „Většinou si nemyslí nic dobrého, ale je to jejich názor...každý si předci může myslet, co chce.“ (Richard)

7.4 Přátelskost

Většina informátorů se do squatterské komunity zařadilo hned po příchodu do Amsterdamu. Přátelskost byla samozřejmostí jak ze strany jedince, který byl ve squatterském světě nováčkem, tak ze strany zkušených squatterů již v Amsterdamu žijících delší dobu. Pomocní ruku podali zkušení veteráni nováčkům bez váhání, kteří po získání zkušeností nové zájemce sami učili. Přátelskost je na druhé straně pro život squattera nevyhnutná. „Bez kamošů se to nedá.“ (Noah) Jak jsem již vícekrát zmiňovala, podpora od známých a přátel je mnohem podstatnější a důležitější, nežli v běžném životě, je tedy zřejmá i silná dávka reciprocity, a to zejména kvůli osquatování a následné rekonstrukci domu nebo bytu. Tím nemám na mysli, že by byli squatteré přátelští pouze ze zjištěných důvodů, chci jen upozornit na fakt, že ne každý šlechetný čin je čistě nesobecký bez jakýchkoli zpětných očekávání.

7.5 Obliba nočního života

Většina událostí, jako jsou koncerty nebo večírky, se začíná večer a trvají do noci nebo rána. Squatteréři se setkávají nejčastěji při organizaci nebo účasti na těchto společenských akcích. Obliba nočního života je tedy také důležitou charakteristikou squattera, jelikož pokud by se někdo rozhodl absolutně se neúčastnit podobných akcí, jen těžce by se v komunitě udržel. Netvrdím, že něco také je nereálné (hlavně po době již strávené na squatech), ale mnoho významných věcí se děje právě v noci. Pokud by se někdo vůbec neúčastnil, těžce by byl úplnou součástí komunity a okruhu přátel.

8. Reflexe squatování squatterů

Jaké přínosy nebo naopak nevýhody tohoto životního stylu vnímají squatteréři? Je zřejmé, že v očích squatterů převažují pozitiva, jelikož provozují tento životní způsob již několik let. Na druhé straně jsou schopni také vymezit negativní stránku.

Jedním z cílů mé práce je nastínit pohled členů squatterské komunity, jelikož se domnívám, že je k dispozici pouze minimální množství informací o squatování ze zmíněného uhlu a že informace, které podávají média, jsou často velice zkreslené. Jak tedy na svůj životní způsob nahlížíjí squatteréři?

8.1 Výhody a pozitiva

Za jednoznačně největší výhodou svého životního stylu považují squatteréři **svobodu, neomezený čas a prostor**, které lze docílit pouze omezením vlivu „systému“ nebo absolutním bojkotem proti němu. Slovo „největší“ jsem použila proto, že svoboda byla jedinou výhodou, kterou zmínili všichni dotázaní a většinou na prvním místě. Většina informátorů odpověděla spontánně a rychle hned po položení otázky, což je důvodem k tvrzení, že se jedná o největší důvod a výhodu squatování. Jak jinak by člověk nemusel platit nájemné, chodit do práce a tím mít veškerý čas pro sebe?

Ruka v ruce s časem, prostorem a svobodou je pak možnost **tvorby** a projevu v jakékoliv pro ně zajímavé oblasti. „Máme čas tvořit a přispívat společnosti, to je úžasný.“ (Richard) Důležitost společenské a jiné tvorby v životech squatterů je zřejmá, nejedná se pouze o využívání možnosti bezplatného bydlení. To je pouze prostředkem k tomu, aby ve svých činnostech byli co nejméně omezeni. Jejich konkrétní tvorbě jsem se již věnovala v 6. kapitole. „Chceme společnosti něco dát, něco vytvořit...Ať si kdokoliv myslí, co chce, to je jedním z našich hlavních cílů.“ (Sofia)

Očividnou výhodou je **bezplatné bydlení**. Samozřejmě, i když to není prvotní hodnotou, oceňují squatteréři tuto možnost. „Je skvělé, že můžeš bydlet zadarmo, hlavně když nemáš peníze na nájem a ty domy jsou stejně prázdné...je to obrovská výhoda života tady.“ (Elizabeth) „Je super bydlet zadarmo, fakt by to tak mělo být.“ (Ema)

Již mnohokrát zmiňovaná možnost potkávat **nové lidi** je také považována za jednu z hlavních výhod squatování. Poznávat nové lidi může člověk i za jiných podmínek, nemusí být squatterem. Ale pokud se už někdo dostane do komunity a rozhodne se v ní také zůstat a trávit svůj čas tímto způsobem, musí s ostatními sdílet mnoho názorů, přesvědčení a lidských charakteristik. „Nemůžeš být moc jiný, pak by si nezapadl.“ (Elizabeth) Zejména důležité je to pro jedince, kteří se odjakživa cítili

něčím odlišní a do majoritní společnosti úplně nezapadali. To je případ většiny squatterů a také proto si nových přátel a známých váží ještě víc.

8.2 Nevýhody a negativa

První spontánní odpovědí, jak tomu bylo u výhod, jsem dostala od většiny informátorů i v opačném případě. Tentokrát se jednalo o **nejistotu** spojenou s bydlením. Zejména v průběhu prvních let squatování je velice vzácné, že by někdo býval v jednom domě víc jak 6 měsíců. Squatteři jsou v jednotlivých případech informováni o evikcích s odlišným časovým předstihem. Někdy mají k vystěhování dostatek času, například i měsíc. Není ale raritou, že se o nutnosti opuštění domu dozví pár dní nebo dokonce hodin předem, jak bylo přesněji popsáno v kapitole 2.5. „Musíme počítat s tím, že budeme muset kdykoliv odejít.“ (Sofia) Nejistota je nejsilnější těsně po osquatování, zejména první dva týdny, které nazývají také „kritickými“.

Mnohem normálnější, než bydlení na jednom squatu, je **časté stěhování**, které také považují za negativum. „Někdy bych už chtěla mít kytky, nebo sbírku svých knih, takhle se to ale nedá, stejně bych o ně přišla.“ (Elizabeth) Při nevydařených squatováních **člověk ztrácí hodně času**. Je to vyčerpávající, zejména pokud se to stane několikrát po sobě. Následují pocity znechucení, ale bojuje se dál. „Někdy toho máš už fakt dost, nesmíš to vzdát.“ (Sofia)

9. Reflexe postojů majoritní společnosti

Názory jsou odlišné, ale negativních názorů se v porovnání s pozitivními projevuje víc. Hlavním tématem této kapitoly jsou pozitivní versus negativní názory, vlivy, pod nimiž se vyvinuly, možné změny k dobrému a rozdíl mezi Nizozemím a zemí původu.

9.1 Země původu

Mezinárodní okruh informátorů se shodl v tom, že v jejich zemích původu je o squatování výrazný nedostatek informací. Pokud vůbec někdo ví, co squatování je, existuje pouze malá možnost, že to také chápe. Pochopení je základním klíčem k zamezení mylného odsuzování squatterů za vlastnosti, jež se vyvinuly v stereotypizaci. Většina squatterů při návštěvách svých zemí ani nezmiňuje, kde opravdu bydlí. „Já to tam nikomu neříkám, na co bych to dělal...nepochopili by to.“ (Ema) Obyvatele zemí původu obecně považují v porovnání s Holanďany za méně liberální. K tomuto názoru se dopracovali na základě vlastních zkušeností. „Oni jsou ještě omezenější, pokud je porovnáš s Holanďany, je to ještě horší.“ (Susana)

9.2 Nizozemí

Názory nizozemské majoritní společnosti se nacházejí na široké škále a podléhají mnoha vlivům. Typický je negativní názor, v některých případech hraničící s odporem. Příkladem extrémního odporu může být případ „nepovedeného“ squatování, který ale není v historii squatování obvyklý. Následující příklad byl uveden jedním z informátorů, který se sám níže popsaného osquatování neúčastnil; jedním z účastníků ale byl jeho dobrý kamarád.

Zpočátku vypadalo squatování houseboatu úspěšně. Policie povolila vstup, squatteři byly v domě již několik dnů. Pak ale byli napadeni skupinou mužů, kteří, jak později vysvitlo, byli najati majitelem člunu k tomu, aby squattery vyhodili. Vyhození

znamenal v tomto případě vtrhnutí na loď a násilné naházení do vody. Houseboat následně podpálili s tím, že majitel raději zničí vlastní dům, jak by dopustil to, že by v něm bydleli cizí lidé.

Negativní názor není neobvyklý, lze ho ale změnit, jak se již mnohokrát stalo a pořád stává, zejména pokud jde o sousedy. Ke změně dochází na základě interakce mezi squatterem a jejich sousedy z řad majority, kteří svůj názor mění na základě pozitivních zkušeností. „Pomohli jsme jim opravit kolo nebo něco na domě a oni se nás pořád ptali, kolik za to chceme (smích), my ale nechceme nic, děláme to s radostí.“ (Richard) Pomoc lidem bydlícím v okolí je nejběžnějším nástrojem k zlepšení vztahů a také obecných názorů na squatování. Často se také stává, že se squatterům lidé vyhýbají nebo se snaží co nejvíc omezit interakci svých dětí se squatterem bydlícími v blízkosti jejich domu. Když je pak lépe nebo alespoň minimálně poznají, vztahy se rychle mění. „Nejdřív se jim nelíbilo, že tam jsme, pak jsme s nimi začali mluvit, přišli k nám na kávu a teď k nám chodí pravidelně.“ (John)

Proč tolik negativity? Běžnou představou o squatterech je člověk pod vlivem alkoholu nebo drog, který pouze využívá možnost bezplatného bydlení. Zmíněný názor je velice zavádějící; o přesvědčení squatterů jsem již popisovala v ostatních kapitolách. Názor mnoha lidí myslícím tímto způsobem se vyvinul zejména pod vlivem **médií**. Nespočetné množství ukázek médií o squatterském životě odjakživa směřovalo k vytvoření podobného názoru. „Když se někdo z nás opije a někdo to natočí, hned to dají do televize s nějakým příběhem o tom, jak jsme rozbili to a to...to, že se někdo opije, k tomu předci nemusí být squatter.“ (Ben)

Dobrym příkladem je pověstný squat jménem Admiral, již byl v médiích oblíbeným nástrojem k vykreslení amsterdamských squatů. Admiral se nacházel v centru města a byl obydlen jedinci s těžkou závislostí na drogách a alkoholu. Nemovitost byla v katastrofálním stavu; podlaha zničená, nábytek skoro žádný, při vstupu do domu každého omámil silný závan hniloby a výkalů. Ostatní squatteři tito jedince však nepovažovali za součást své komunity, ale spíš za hanbu společnosti jako také a kvůli médiím také za špatnou „reklamu“. „Oni s námi nemají nic společného, jsou to úplní odpadlíci, je nechutné jak žijí. Ale v telce ukazují jen je...pak si lidé myslí, že všichni squatteři jsou takový.“ (Noah) „Admiral...no jo....proste humus, to jsou smažky, žili tam jak bezdřáci.“ (Elizabeth) Negativní vzpomínky squatterů na squat Admirál jsou pořád živé, i když popisovaný squat již neexistuje; budova byla zlikvidována v roce 2009.

Pozitivní názor na squatování ze strany občanů Nizozemí není neobvyklý. Jestli je to ve většině důsledkem zvyklostí, dobrých zkušeností, liberálního myšlení nebo jiných vlivů, nelze říct. Jednotlivé případy se od sebe odlišují, jako i důvody k jejich existenci.

Informátorka popsala pani v starším věku (kolem 60 let), která byla před časem její sousedkou a dodnes se s ní pravidelně navštěvuje. „Paní si myslí, že je skvělé, že lidé mají kde bydlet...měl by se o to starat stát, pokud to ale nedělá, je super, že si lidé vezmou život do vlastních rukou a využijí možnost bydlení zadarmo.“ (Sofia) Následující výrok popisuje názor pána také v starším věku, který je informátorův kolega. „Řekl mi, že má squatterů rád a že se těší, že ty domy nejsou prázdné...jsou s nimi pak jen problémy.“ (John).

V jiných případech squattery sblíží se sousedy společné zájmy, například boj o zachování parku vedle budovy, ve které žilo víc než 100 lidí. Po společném bojkotu proti vystavění parkoviště na území parku následovalo upevnění vztahů a také nedobodnutí nového přátelství. „Před tím měli z nás strach, teď se navštěvujeme a fakt bych řekl, že jsme již kamarádi spíš, než pouze dobrý sousedé.“ (John)

10. Změna zákona a jeho reflexe squattery

O zrušení legálního squatování proběhlo v dějinách Nizozemí vícero snah. Poslední významný pokus byl započat v červnu 2006, kdy dva ministři nizozemské vlády (Sybilla Dekker, Ministryně životního prostředí a Piet Hein Donner, Ministr vnitra) přednesli návrh nového zákona věnující se ilegálnosti squatterství. Svůj úspěch měli podle plánu dovést koncem února 2010, kdy navzdory protestům squatterů a dokonce i primátorů největších nizozemských měst, mělo squatterství ztratit svůj dosavadní legální status. 19. února 2010 Nizozemí zasáhl pád vlády a ke královně Beatrix se již návrh na změnu nedostal a tak se změna zákona znova na určitou dobu posunula.

Součástí mého výzkumu tedy bylo zjistit, jakým způsobem se squatteři na tuto změnu připravují, jestli se squatováním skončují nebo nikoli, a jestli podle jejich názoru existuje objektivní řešení, které by uspokojilo všechny zainteresované, čímž mám na mysli squattery, holandskou majoritní společnost a vládu.

10.1 Informovanost a vyjádření odporu

Nedostatek informací o průběhu vládních snah o zamezení legálnosti squatování je v posledních letech běžným jevem. Podle informátorů média nevěnují této záležitosti dostatek pozornosti, a pokud ano, není jejich pohled podáván objektivním způsobem. Vyjadřují se negativně ve prospěch squatterů a očividně zastávají názor, že možná změna zákona bude pozitivním krokem jak pro majoritní společnost, tak pro vládu.

Squatteři hrozícímu zákonu nevěnují zatím dostatek pozornosti, jelikož se situace v průběhu posledních let několikrát opakovala. „Pořád se to řeší, budu se tím zabývat, až když to tady bude.“ (John) Nedostatečná informovanost je zřejmá zejména ze strany vlády, která neuveřejňuje předběžné znění zákona, což by bylo squatterům v přípravách nápomocné. „Nevíme se vůbec připravit, jelikož netušíme, jak to bude vypadat.“ (Sofia)

Nicméně svůj protest navzdory slabé úrovni komunikace a informovanosti ukazují prostřednictvím protestů a štrajků. Nejvýznamnější protesty byly vyjádřené v Utrechtu, Amsterdamu a Den Haagu. Co se Amsterdamu týče, zajímavý byl „masový spánek“ na hlavním náměstí (Dam Square). Squatteři strávili společně noc na náměstí, přičemž zaplnili celkovou rozlohu náměstí situovaného v centru města. Náměstí bylo ozdobené znakem squatterů a různými transparenty.

10.2 Možné změny zákona

Jak jsem již zmiňovala, změna, která má v blízké budoucnosti zasáhnout Amsterdam a celé Nizozemí, není přesně jasná. Squatteři očekávají vícero variant, které ale lze klasifikovat pouze na základě dohadů, jelikož nejsou podloženy existujícími fakty:

1. Squatterství bude zcela zastaveno, což neznamená pouze nemožnost osquatovat další nemovitosti, ale také vystěhování z již osquatovaných domů.

Sankcí při porušení tohoto znění by podle očekávání bylo odnětí svobody ve výši až několik let.

2. Doba, kterou nesmí být nemovitost užívána, se z jednoho roku prodlouží na delší dobu; očekává se dva až tři roky. „Asi to prodlouží...když to udělají, bude squatovat skoro nemožné, to je příliš dlouho.“ (John)
3. Možnost osquatování bude zachována ale omezena pouze na občany Nizozemí. V tomto případě by příslušníci jiných zemí byly za osquatování trestány stejným způsobem, jako jsem zmiňovala v prvním bodu.

Potencionální uspokojivé řešení pro všechny zainteresované

Zájmy jednotlivců žijících v Nizozemí se, co se tedy squatování týče, rozcházejí markantním způsobem, což velice stěžuje nastolení nového zákona, který by byl uspokojivý pro majoritní společnost, vládu a také squatterry. Několik možných řešení předci squatteři vidí za realizovatelné:

1. Ztížení osquatování, což by znamenalo, že by dokázali osquatovat pouze zkušené veteráni, ne konzumní squatteři neboli kdokoliv, kdo by projevil zájem zákon využít. „Mohli by to ztížit tak, abychom mohli osquatovat jen my, ne kdokoliv...ale jak by to udělali, to už přesně nevím.“ (Richard)
2. Squatteři by byli ze zákona nuceni platit energie a zejména se legitimizovat hned po osquatování, což by pravděpodobně omezilo hluk spojený s kriminalitou, který při společenských akcích není neobvyklý.
3. Kontrola prázdných nemovitostí by byla zastřešovaná vládou, a pokud by nějaký dům nebo byt chátral, byl by následně nabídnutý squatterům za minimální nájem. V tomto případě by ale squatování přestalo existovat, čili squatteři, již se snaží o udržení původní idey squattingu, by se taktovému zákonu nepodřídili. „Vždyť bychom to vysmáli, o čem by to pak bylo? Ale jo, je možnost, že to udělají.“ (Sofia)

10. 3 Zastaví squatterry změna zákona?

K odpovědi na tuto otázku lze skoro stoprocentně aplikovat rozdělení squatterů, které jsem již použila v kapitole 6. Motivace squatterů k tomuto životnímu stylu v tomto bodu sehrávají nejdůležitější roli, jelikož se squatování dostane do úplně jiné dimenze a nebude ho již možné využívat způsobem, k jakému momentálně často dochází. Od konzumních squatterů se očekává, že hned po uzákonění nového znění zákona, se odstěhují do svých zemí původu. Co se týče ostatních squatterů, jejich vyjádření jsou podobného charakteru; ani jeden z dotázaných nemá v úmyslu se squatováním skoncovat:

Odpovědi squatterů s politickým přesvědčením se ve svých stanoviscích shodují. „Nepřestanu, na co se to vůbec ptáš? Já budu bojovat do posledního.“ (Richard) „Consumers (konzumní squatteři) určitě odejdou, ale my ne. Budu stát za svými přesvědčeními, o čem by to jinak bylo?“ (John) „Já mám syna, nebudu nic riskovat, ale stejně se budu účastnit squatování a budu pořád součástí komunity.“ (Ema) „Jediný, co se změní je, že to bude těžší. Nevíme, jak to bude vypadat, víme jen, že nás nezastaví. Jsou to předci naše přesvědčení.“ (Sofia)

Squatteři zcela mimo zákon se squatováním skoncovat také nehodlají. „Squatovat určitě nepřestanu, budu asi i pronajímat...tam bude bydlet moje přítelkyně, aby nebyla v nebezpečnosti.“ (Ben) „Nepřestanu určitě, ale nebudu bojovat tak silně, jak bych to dělal před lety. Po prvé to už není také jak předtím a po druhé, narodila se mi dcera a je pro mě důležitější být s ní, než bojovat za něco, co už stejně není také, jak bývávalo.“ (Noah)

Závěr

Cílem mé práce bylo popsat amsterdamské squatterry z emické perspektivy, tedy ukázat jak oni sami vnímají klíčové faktory svého životního stylu a přesvědčení.

Jednou z hlavních výzkumných otázek, kterým jsem se věnovala, bylo vymezení důvodů, které informátory vedli k rozhodnutí stát se squatterry. Primárním impulsem, který však původně nesměřoval ke squatování, byla touha po změně života, která s sebou nesla snahu o změnu města nebo země, kde informátoři původně žili. Hnací silou při opuštění země původu byla nespokojenost se svým dosavadním životem, prací, vztahy, kterými se výrazně nelišili od života majoritní společnosti. U všech informátorů předcházela odchodu určitá životní událost, která posílila již existující nespokojenost a vyústila v rozhodnutí o radikální změně života. Pojítkem v charakterových vlastnostech informátorů je touha po svobodě, kterou z jejich tehdejšího pohledu bylo nejjednodušší uhasit právě v Amsterdamu. Většina informátorů před příchodem do Amsterdamu ani nevěděla, co squatování je a už vůbec ne, co obnáší. Amsterdam považovali za město možností a minimálního omezení, co se uplatnění člověka odlišného od majoritní společnosti týče (všichni se od majoritní společnosti oddělují a vymezují jasnou hranici). Jejich názory na mentalitu nizozemské majoritní společnosti se shodují v liberalismu a toleranci, která neutlačovala jejich touhu po svobodě. Ke squatování se dostali následně po příchodu do města; squatování bylo nevhodnějším řešením jejich tehdejší nespokojenosti a pokusů o nalezení „sebe sama“. Lze tedy konstatovat, že nejdůležitějšími důvody pro volbu squatterství jako životního stylu, bylo zamezení stereotypního života a uhašení touhy po svobodě. I když bylo ve všech případech rozhodnutí absolutně spontánní, všichni informátoři našli svou spokojenost právě jako squatteři v Amsterdamu, i když se jejich původní představa shodovala pouze s městem, nikoli se squatterstvím.

Další důležitou výzkumnou otázkou byla charakteristika každodenního života squattera. Jelikož tento způsob života je charakteristický výraznou nejistotou způsobenou častým stěhování a každodenní možností ztráty příbytku, stabilita a jistota jsou v každodenním životě téměř nulové. Doba strávená na jednotlivých squatech může být několik let, což je spíše výjimečné zejména v prvních letech squatování, běžnější je pouze několik měsíců, týdnů nebo dokonce dní. Proces osquatování je zdlouhavý a vyžaduje hodně času, proto je každodenní život naplněn zejména sháněním informací a jiných prostředků, které můžou následně vést k dlouhodobému úspěšnému osquatování. V případě, že je squat stabilní a není tedy nevyhnutné řešit bydlení, věnují se squatteři zejména neustálému zlepšování mezilidských vztahů, což jim umožňuje také minimální čas trávený prací. Pokoušejí se o co největší omezení své práce a pokud mají dostatek finančních prostředků k životu, vyhýbají se práci, jak jen je to možné. Kariéra tedy není v jejich životě nějak důležitá, lze dokonce mluvit o absolutním nezájmu. Výraznou „složku“ jejich

každodenního života tvoří účast nebo organizace různých společenských akcí, jako například koncerty nebo večírky.

Přesvědčení a hodnoty squatterů se do jisté míry odlišují; je nutné nejprve squattery rozdělit do tří skupin. Na základě přesvědčení a hodnot a od toho se odvíjejících rozdílů v životním stylu jednotlivců jsem vyvinula 3 typy squatterů. Výzkumu se zúčastnili jednotlivci patřící do skupin „squatterů s politickým přesvědčením“ a „squatterů zcela mimo systém“, kteří sdílejí vícero hodnot. Konkrétně se jedná o potřebu pocitu svobody, důraz na sociální hodnoty, důležitost komunity a přátel, touha pomoci a pokusy o co největší přínos společnosti. Squatteři s politickým přesvědčením dále věří, že bydlení je základním lidským právem a že vlastnictví majetku by nemělo vůbec existovat, jelikož se jedná o krádež. Pro squattery zcela mimo systém je charakteristické dosahování absolutní svobody, na čem jim záleží v porovnání s druhou zmíněnou skupinou mnohem víc. To je dále nutně přináší do situace, kdy je nezbytný silný boj proti „systému“, který je plný norem a pravidel. Hodnoty poslední skupiny, „konzumních squatterů“, se zakládají na materiálních výhodách, neboli neplacení nájemného, a s hlubšími idejemi (co se squatování týče) nemají tito jedinci nic společného.

Výzkum proběhl v období, kdy squatování mělo v Nizozemí legální status. Jelikož se změna zákona zvažovala již dlouhou dobu, součástí mého výzkumu bylo zjištění názorů a plánů squatterů po případné změně.

O několik měsíců později vláda zákon skutečně schválila (s platností od 1. 10. 2010), který dosavadní legální status zrušil a squatování se v Nizozemí stalo stejně protizákonné jako tomu je ve všech ostatních zemích. Proto se domnívám, že by bylo velice zajímavé se znovu potkat s informátory a zjistit, jak danou situaci řeší, jestli pořád na squatech bydlí, co se v jejich životě změnilo a nakolik, pokud vůbec, to ovlivnilo jejich hodnoty a přesvědčení a porovnat reálnou situaci s plány, o kterých mluvili během původního výzkumu. Dále se domnívám, že by bylo zajímavé zkoumat všeobecnou situaci a opatření, co se týče řešení bydlení squatterů, jelikož jsou v každém nizozemském městě tisíce lidí, kteří na squatech bydleli/bydlí a tudíž i po zákazu squatování nelze očekávat, že se squaty vyprázdní ze dne na den.

Ačkoliv výzkum přinesl zajímavé závěry, jistě by jej bylo možné rozšířit a zacílit trochu jiným směrem. Pokud bych výzkum prováděla nyní, doplnila bych výzkumní vzorek o jedince zapadající do skupiny „konzumních squatterů“, což by rozšířilo práci o další, zcela odlišný náhled na život a hodnoty squatterů. I když jsem je popsala, informace o nich jsem měla zprostředkovaně. Na začátku výzkumu jsem ale nevěděla, že se v posledních letech jejich počet natolik zvýšil a že již sehrávají ve squatterském světě podstatnou roli. O jejich počtu jsem se dozvídala od informátorů a jejich důležitost pochopila až v bodě, kdy se o nich zmiňoval každý z dotázaných. Zorganizovat rozhovory i s jedinci patřících do zmíněné skupiny bylo v dané situaci nemožné, jelikož osobně je neznám, informátory s nimi nedrží žádný kontakt, potkávají se s nimi pouze ojediněle a náhodou, tedy nebylo možné je oslovit. Dalším problémem bylo časové omezení; v Amsterdamu jsem se v době výzkumu mohla zdržet pouze 12 dní.

Dalším zajímavým směrem výzkumu, který jsem do práce kvůli jejímu rozsahu nemohla zařadit, byla reflexe historie squattingu squattery. To by umožnilo hlouběji pochopit ideu squattingu než se mi v práci podařilo popsat.

Cílem mé práce bylo představit svět squatterů, svět, který je v majoritní perspektivě zatížen mnoha předsudky a stereotypy. Ačkoli si tato práce neklade nároky na úplnost, věřím, že si mi cíl podařilo naplnit.

Literatura

Adilkno: *Cracking the Movement: Squatting Beyond the Media*. Autonomedia, New York, 1994

Bauman, Z.: *Myslet sociologicky*. Sociologické nakladatelství, Praha 2004

Disman, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Karolinum, Praha, 1993

Duivendoorden, E.: *Een voet tussen de deur. Geschiedenis van de kraakbeweging 1964-1999*. Arbeiderspers, Amsterdam 2000

Giddens, A.: *Sociologie*. Argo, Praha, 1999

Heřmanský, M.: *Úvod do společenskovedního výzkumu*. FHS UK, 2009/2010

Murphy, R. F.: *Úvod do kulturní a sociální antropologie*. 2. vydání. Sociologické nakladatelství, Praha, 2008

Nedbálková, K.: *Spoutaná rozkoš. Sociální (re)produkce tenderu a sexuality v ženské věznicí*. SLON, Praha, 2006

Pruijt, H.: *Is the institutionalization of urban movements inevitable? A comparison of the opportunities for sustained squatting in New York City and Amsterdam*. International Journal of Urban and Regional Research, 2003

Růžička, V.: *Squaty a jejich revoluční tendence*. 1 ed.: Triton., Praha, 2007

Slovník cudzích slov akademický, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava, 2005

Stone Sustain, B., Chiseri-Strater E.: *FieldWorking: Reading and Writing Research*. Blair Press: Upper Saddle River, NJ. 1997

Šaling, Ivanová-Šalingová, Maníková: *Velký slovník cudzích slov*, Bratislava, SAMO, 2003

The Times English Dictionary, Harper Collins Publishers, Glasgow, 2000

Tomek, V., Slačálek, O.: *Anarchismus : svoboda proti moci*. Praha : Vyšehrad, 2006. Kapitola 4. Vlastnictví - krádež, nebo záruka svobody?, s. 81-103

Turner, V.: *Průběh rituálů*. Computer Press, Brno 2004

Van der Raad, J. W.: *Kraken in Amsterdam*. Roelof Kellerstichting, Amsterdam, 1998

Wates, N., Ed.: *Squatting. The Real Story*. Bay Leaf Books, London, 1980

www.squat.net

Přílohy:

1.) Struktura rozhovorů

1. Část: Charakteristika života před squatováním.

(Informátor dostal pouze jednu otázku. V případě, že nezodpovídal níže sepsané otázky, byly mu/jí položeny. Ve většině případů to však nebylo potřebné.)

- a) Jaký byl jeho/její každodenní život?
- b) Pokud nebyl spokojený, proč?
- c) Chybělo mu něco?
- d) Jako se dostal právě do Amsterdamu?
- e) Jak probíhal odchod?

2. Část: Charakteristika doby squatování.

(Informátor znova dostal pouze jednu otázku, při této části již byly častěji potřebné doplňující otázky, jelikož se jedná o mnohem širší téma.)

- a) Co je podstata squatování?
- b) Jak dlouho byl na jednotlivých squatech?
- c) Co mu/jí to přináší?
- d) Je to životní způsob nebo jen forma bezplatného bydlení?
- e) Potkal se s utlačeníem ze strany veřejnosti (Holandsko/země původu)?
- f) Co je squatování pro něj?
- g) Jaký je okruh jejíjeho přátel? Jsou všichni squatterři?

3. Část: Jaký vliv bude mít možné přijetí zákona o legalizaci squatování?

(Znova se jedná pouze o jedinou otázku, ale doplňující otázky byly nevyhnutné.)

- a) Jak dlouho o diskusích o změně zákona byli informováni?
- b) Existuje nějaké objektivní stanovisko, které by vyhovovalo všem? (squatterům, veřejnosti i vládě)
- c) Přestane squatovat?
- d) Pokud ne, proč?
- e) Oстане součástí squatterské komunity?
- f) Pokud k tomu bude přinucený, bude pro něho/ní problematický návrat to systému?

4. Část: Osobní údaje

- a) Věk
- b) Dosažené vzdělání
- c) Stav, počet dětí
- d) Doba squatování
- e) Národnost
- f) Zaměstnání

2.) Demografické charakteristiky informátorů

Susana: žena, 38 let, belgická národnost, vdaná, 1 syn, 1 dcera, doba squatování – 13 let, VŠ vzdělání, zaměstnání – číšnice, studentka práva

Richard: muž, 35 let, polská národnost, svobodný, bezdětný, doba squatování - 5 let, SŠ vzdělání, zaměstnání – podnikatel

Sofia: žena, 32 let, slovenská národnost, svobodná, bezdětná, doba squatování – 8 let, VŠ vzdělání, zaměstnání – výpomoc v kuchyni

Ben: muž, 33 let, italská národnost, svobodný, bezdětný, doba squatování – 10 let, SŠ vzdělání, zaměstnání – nezaměstnaný (předešlé zaměstnání – výpomoc v kuchyni)

Ema: žena, 30 let, česká národnost, svobodná, 1 syn, doba squatování – 6 let, VŠ vzdělání, zaměstnání – pedagogická pracovnice

Jonh: muž, 32 let, polská národnost, svobodný, bezdětný, doba squatování - 8 let, SŠ vzdělání, zaměstnání – nezaměstnaný (předešlé zaměstnání – práce na stavbě)

Elizabeth: žena, 30 let, slovenská národnost, svobodná, bezdětná, doba squatování – 6 let, SŠ vzdělání, zaměstnání – prodavačka

Noah: muž, 32 let, polská národnost, svobodný, 1 dcera, doba squatování - 10 let, SŠ vzdělání, zaměstnání – podnikatel

3.) Trestní zákoník

Trestní zákoník Nizozemského království

Třetí kniha

Hlava 2: Trestní činy týkající se veřejného pořádku

Článek 138:

5. Vniknutí na soukromý pozemek nebo do soukromého majetku, který je využívaný majitelem, a následné bydlení v nemovitosti nebo na pozemku, je protiprávní a trestné ve výši až 6 měsíců odnětí svobody nebo peněžním trestem třetí kategorie.
6. Vstup do nemovitosti nebo na pozemek prostřednictvím falešného oprávnění, zfalšovaným klíčem, nebo jiným způsobem, již není povolen majitelem a jedinec se nedostal k zmíněným prostředkům nedopatřením, je považován za vniknutí na cizí majetek.
7. V případě využití zdrojů vhodných k zastrašení nebo jinému druhu ohrožení, je jedinec potrestán odnětím svobody ve výši jednoho roku nebo peněžním trestem třetí kategorie.
8. V případech spadajících pod první a třetí bod, může být trest odnětí svobody navýšen o jednu třetinu, pokud je trestní čin spáchán dvěma nebo vícero osobami.

Článek 429:

1. Protiprávním vniknutím a obsazením nemovitosti je považovaný také vstup na cizí pozemek, kdy nemovitost není opuštěna minimálně po dobu 12 měsíců. V takovém případě je osoba, která nemovitost obsadila povinna okamžitě tyto prostory opustit a to na žádost majitele. Pokud tak neudělá, bude potrestán odnětím svobody na dobu 4 měsíců nebo peněžní pokutou třetí kategorie.
2. V případě, že nemovitost byla obsazena v souladu se zákonem, čili byla před obsazením opuštěna po dobu 12 měsíců, je majitel povinen dokázat své konkrétní plány na využití dané nemovitosti, jinak nemovitost zůstává obsazena. Pokud majitel své záměry dokáže, budou jedinci bydlící v nemovitosti nuceni dům opustit v průběhu doby, již bude majitelovi na základě dokázaných plánů vyhovovat.

